МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхехьарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛА 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 138 (4306). ЕРА, 17 ноябрь, 1966 шу. Мах 2 кап.

ЮБИЛЕЙНИ ШУ ДОЛАДЕННАД

Сийлахь-боккхача Октябра 49 шу дуза Щей дез а даь, Советски Іаьдала 50 шу дузача юбилейни шера чудаьннад вай. Коммунизм хьалъяра советски халкъо лоаттабеча къовсама керда этап яр дIадаха шу. Гаргарча пхе шера дола парте а халкъа а декхараш белгалдаь йола КПСС XXIII съезд я цу шера хинна керттера событи. Цу съезда решенеша чулоац вай мехкарча къахьегамхой уйлаши дагалаттараши.

Пхе шера планах йолча цун Директиваш тIа белгалдаьхад вай промышленности юрта боахами дIахосихха дегIабоалабара наькъаш. Берттера производственни фондаш 1,5-зза, къаман доход 38—41 процент, къахьегамхой доходаш 1,3-зза дегIайоалаелга — иштта да цар советски халкъа хьалхашка оттадаь декхараш.

Сийлахь-боккхача Октябра 49 шу дузаш яь итогаш дог гIоздоахаш я. Дика къахьег советски наха кердача пятилетка хьалхарча шера — продукци арахецара а къахьегама овсарле лакхъяра а итт бетта план тIехкхоачашъяьй. Къаьстта доккхий толамаш даьхад лаьтта леладераша — Советски Іаьдал эттача гIоне денз цIаккха а ца деннача тайпара дукха ялат деннад цар Даьхенна укх шера.

Дерригача советски халкъаца цхьана дог гIоздоаккхаш толамаш даьхад укх шера Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхоша а. Мехкдаьттен гаьи яккхара план тIехкхоачашъяьй республика мехкдаьттахоша, дуккха эзараш тоннаш я итт бетта цар планал совгIа даьккха мехкдаьтта, иштта дукха яьккхай цунца хьайоагIа газ. Дика бу болх мехкдаьтта чакхдоаккхараша, химикаша, промышленноста кхыча доакъой къахьегамхоша. Щіаккха ца бахийтача тайпара чIоагIа теркам тIабахийта леладу укх шера вай предприятешка, продукце дикал лакхъяра, цунга дIадодар лохдара гIулакхаш, чIоагIа оарцагIбаьннаб уж хIаман кхомбара.

Ханнахьа чакхдаьннад укх шера дика хьийкъа юртбоахама культураш чуэдийта. Ханнахьа чуийцар ка бола ялат, хьажкIаш, шекара свекла, кхийола хIамаш. Дика лел паччахьалкхенга шура, дулх, тха, кхийола продукташ йохкара план кхоачашъяра гIулакх. Во Іан кхоачам баьбац хьайбашта.

Цхьабакъда, промышленности юрта боахами дегIабоалабеча вай де мел дезар даьд, дерригa лерттIа да аьлча нийса хургдац. Дукха да республика предприятешка гIишлошъеча, колхозашка, совхозашка дукха резерваш юс пайда ца эцаш.

Республика ерригача промышленносто тIехкхоачашъяьй план, хIаьта 22 предприяте шоай производственни заданеш кхоачашъяьяц. Дуккхача маьха продукци тIайисай царна. Шоай планаш кхоачашъяц дуккхача гIишлошъеча организацеша а.

Эсала латт гIулакхаш цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи. Дукха балхаш тIехьадоах, лоха я лаьттанцарча балхий культура, хьайбай продуктивность лакхъяра гIулакха лерттIа оарцагIбалац, зенаш ду.

Цу дерригача кхоачамбоацарий керттера бахьанаш латт цхьаццайолча предприятей, гIишлошъеча организацей, колхозий, совхозий кулгалхоша, специалисташа боахама доалделга тесса леладеш хиларах, паччахьалкхен план а тIаийца социалистически декхараш а кхоачашдара цар бокъонца къахьегамхой оарцагIа ца бахарах, шоаш кулгалдеча коллективай болх лерттIа вIаштIехь ца баккхарах.

Октябра шу дуза ди дездара эгара хьалха де дезар, хьийхад В. И. Ленина, кхоачашданза долча декхарашта теркам тIабахийтар да. Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дузача денна накъабоалхаш чIоагIа хьинар айденна къахьегаргда советски наха, шоай низ кхобергбац Даьхе хозъяра. Дай-мехка вай лургдола эгара дикагIа дола совгIат из хIара денна вай хьегаш гара дикагIа дола совгIат из хIара денна вай хьегаш дола къа, кердадар лахари из кхоачашдари, къахьегама овсарле дIахо лакхъяр, производство дегIайоалаяр да. ГIулакх иштта хургхиларах бола тешам ба пятилетка хьалхарча шера даьха толамаш.

«Юбилейни шера дика хьувкъам» — яхача девизах болх беш ба юрта боахама къахьегамхой. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша хьабиййлаб колхозахоштеи совхозий болхлоштеи социалистически юртбоахама производства йоккхийча торонех пайда эцара никъ.

Экономически реформа чакхйоаккхача керда гIа баккха безаш я вай промышленность. Халкъа боахама доал деча ди тIехьа лакхлу экономически методий лоархIам, предприятей а къахьегамхой а материальни безам совбоал, цар творчески инициатива дегIаух.

Юбилейни шера лакхара декхараш тIаийцад НохчГIалгIайчен къахьегамхоша. Фуд уж толамца кхоачашдара а Октябра 50 шу дузача денна сийленца накъадахара а де дезар?

Эгара хьалха дийза даргдоацар — 1966 шера йола ерригa планаш кхоачашъяр. Цхьаккха а предприяти хила йиш яц пятилетка хьалхарча шера план кхоачаш ца еш. Ер шу иштта чакхдаьккхача торо хургья хьатIадоагIача шера план кхоачашъяра а бола къовсам цун хьалхарча денношкe а шерра дIабодабе.

Цу гIулакха де дезар да план кхоачашъяра хьакъехьара предприятей, цехий, участкай кулгалхой бехктокхам лакхбар, кхоачамбоацараш дIададахаран ерригача резерваех пайда эцаран болхлой а специалисташ а царцагIбахар.

Боккхача лоархIаме да хIара участке шерра социалистически яхь йоаржаяр, лакха овсарле йолаш, ударно къахьегалга вIаштIехьдаккхар. Партийни профсоюзни организацей декхар да шу долалуча хана коллективаша а къаьст-къаьстача болхлоша а тIаийдаь декхараш кхоачаш иштта ду хьажари уж кхоачашде царна новкъостал дари.

Доккхий декхараш латт промышленносте юрта боахаме а балхаш деш болча коммунисташта хьалхашка, — уж яхье хьалха латта беза, цар нах шоашта тIехьа баха беза, парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара лоаттабеча къовсаме хьокхам тела беза.

Дегаш гIоздаьина, хьинар айденна ба хIанз республика ерригa къахьегамхой. Городашка а юрташка а шерра йоаржае Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна социалистически яхь.

Шеко яц дерригача советски халкъаца цхьана НохчГIалгIайчен къахьегамхой Советски Іаьдала юбилейна сийленца накъагIоргхиларах а цар коммунизм хьалъеча керда толамаш доахаргхиларах а.

ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ ЯХЬ

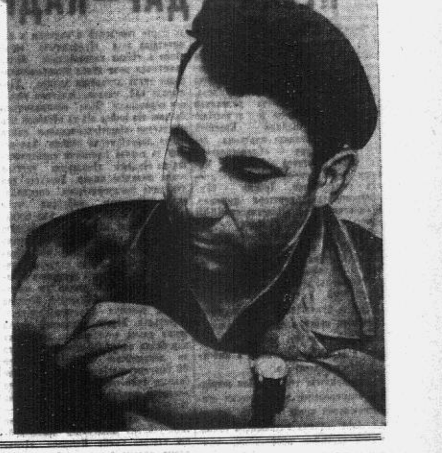
Шера йола план кхоачашъяьй

Щіаккха ца даьхача тайпара къахьегама толамаш доахаш хьайоагIа пятилетка хьалхарча шера Грозненски слюдянбй фабрика коллектив. Итт бетта план ханал хьалха кхоачаш а еш, планал совгIа арахийцар массехк бIаь эзар сома маьха продукци. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах духхьала итт бетта паччахьалкхенна кходаь ахча 90 эзар сом да.

Цох кхоачамбаь Іанзар фабрика коллектив. Кхы а хьинар айдаь хIара смена, бригадо къахьегарах вIаштIехьдаьлар цун укх шера план 10-ча ноябре кхоачашъе. ХIанзлехьа а юбилейни шера чотах арахийца продукци бIаьш сомий маьха я, хIаьта ер шу чакхдалалехьа арахецаргья планах лаьрхIачул совгIа бIаьш эзараш сомий маьха слюда.

Хьалхашка латта декхараш тIехкхоачаш а деш, социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIа мастераш Прохудина, Афанасьева, кхыбараш керте латта сменаш. Царех хIаране смена нормаш 125 — 130 процент кхоачашъю.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ХIара бетта йола производственни задани, хIара дийнахьа йола балха норма 120 — 125 процент кхоачашъеш хьавоагIа Грозненски химически комбината электроцехера электрообмотчик коммунистически къахьегама ударник Ткачев Михаил. Коллективо сий ду цун, хIана аьлча шийца болх беча новкъостащца Іымерза, ший балха опыт царна дIайовзийташ, царгара ше а Іомалуш ва производства отличник М. Ткачев.

ХIанз Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце юбилейни, 50-ча, шера кхы а дикагIа къахьега лерхI цо.

Сурта тIа: коммунистически къахьегама ударник М. Ткачев трансформатора перемотка еш ва.

Д. Викторова сурт.

ДУГА—ПЛАНАЛ СОВГIА

Гудермесски района «Степной» яхача совхозо хIара шера шеръю дуга дIадув майда.

Дика хьувкъаьаьд совхоза дуга кхедераша укх шера а эзар гектара тIа дIадийна дуга. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 35 центнер дуга чуийцад совхозе, планах доагIар 30 центнер мара доацача. Массарел хьалха дуга чуийца баьннаб Ж. Сотулаева, А. Муазова кулгалдеча звеной членаш.

ХIанале паччахьалкхенга 3,5 эзар тонн дуга деккад совхозо. ХIаначул тIехьа паччахьалкхенга мел дохка дуга планал совгIа хургда.

Я. ИМАЕВИЧ.

КЪАХЬЕГАМА КОТАЛО

Карабулакски кIоарга бурув деттача конторе чуйоагIача Серноводскера тохкама бурув деттача участкера Буняев Валентин Варламович керте латтача бригада коллективо цхьатарра шин толам баьккхаб. Селхан ханал хьалха кхоачашъяьь баьлар уж ноябрь бетта задани, цунца цхьана кхоачашйир цар шера задани а. Карабулакски конторе шера задани кхоачашъяьча бригадех пхелагIа бригада я из.

ТIехдика къахьегарца белгалбаьннаб И. Кузнецов, К. Федотов, А. Федин, В. Бычков керте латтача вахтай бурувдеттараш.

А. БАКАЛЮК.

ДиазлагIа — хьалхара моттиг

Октябра 49 шу дузача деношка хIанз вIаштта диазлагIа Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай крекингистий коллективо. Лакха хьокхамаш дахарах завода къахьегамхошта еннай СССР-а Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара-кара тела Цiе Байракх, ахчан преми. Мехкдаьтта чакхдаккхара, бедала крекировани яра, моторни доагор арахецара кхоалагIча квартала план дикка тIехкхоачашъяьй завода коллективо. Планал совгIа 6,6 процент лакхъеннай къахьегама овсарле, продукцега дIадодар лохдарах кходаьд 41 эзар сом, хIаьта планал совгIа хинна пайда 24 эзар сом ба. Материалашта кхомбара яхь йоаржаяьча мехкдаьттахоша кходаьд 587 тонн бедали доагори.

Социалистически декхараш кхоачашдеча хьокхам луш къахьег заводе коммунисташа. Царех 92 процент болхлой ба, хIаьта цар балхага хьежжа ма хулий хьокхамаш а. Заводе а республика кхыча предприятешка а бовзаш ба хьинар дола къахьегамхой коммунисташ воккхагIа вола оператор Удалов, газосварщик Величко, электромонтер Четоев, цеха начальник Кастерин, воккхагIа вола оператор Шаюков, дукха кхыбараш а.

Хьинаре дакъа лоац коммуниста ша социалистически яхье. Кхо бIаьннел совгIа коммунист ва коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи леЛаеш, дукха ба царна юкъе рационализатораш, изобретателаш. Керда техникеи хьалха латта производства технологии караерзаяра дукха ха деза, хадданза деша деза. Хадданза шоай квалификаци лаккъю коммунисташа, иштта берригача къахьегамхоша а. Школашка, техникумашка, институташка деша вагIа бIаьннел совгIа коммунист, дукхагIа бараша Іомаяьй шиъ-кхоъ професси.

Цехови парторганизацеша а парткомо а кадраш кхеяра хадданза теркамо еш хиларах дуккхача мугIарера коммунистех хьахиннаб участкай, установкай, цехий кулгалхой. Царех ба технологически цеха начальник В. П. Петров, коммунистически къахьегама установка начальник Литвинов, механик Бабенышев, участка начальник Шержуков, кхыбараш а.

ХIанз вай мехка кердача пятилетка декхараш толамца кхоачашдара болх дIаболабаьча хана, керда экономически реформа балха юкъекхухьача хана къаьстта лакхлу дисциплина чIоагIъяра коммунисташта а берригача болхлошта а хьалхашка латта декхар. Из дика кхетаду заводе.

А. ГУМНИЦКАЯ,
Грозненски крекинг-завода политкабинета заведующи.

Іуйрийна денз сарралца Карпатий къовхошка хьахозаш хул бульдозерий, экскаваторий, йоккхийча «МАЗий» гIар, делхаш дувла таташ. Из СССР — Чехословаки яха газопровод юлларгйолчар бохабеш латта лоам ба. «Вошал» аьнна цIи тиллай цу газопроводах гIишлошъераша. Газопровода хьалхара километраш хIанзале а ехка яьннай Закарпатски лаьтта. Карпат яхача эгара лакхача дукъал дехьа яьннай, дотобессара газопровод. Метра тIехьа метр а йоаккхаш халонаш эша а еш из трасса юллаш ба газопроводчикаш.

Ерригa а магистраль пхи бIаь километр хургья, хIаьта царех ши бIаь — Украина територе тIа газопровода хьалхара аргIа болх бе йолалургья 1967 шера. Сийлахь - боккхача Октябра шовзткъеи итт шу дизара гIишлошъераша кийчдеш дика совгIат хургда цунах.

СУРТА ТIА: сангар чу турбаш Іочуйоккхаш латт.

Л. Ковгана сурт.
ТАСС фотохроника.

Николай Григорьевич Игнатов

Халача лазарах цамогаш а хинна 1966 шера 14-ча ноябре кхелхав 66 шера чу венна воккха партийни паччахьалкхени деятель, КПСС ЦК член, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель, РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель, Социалистически къахьегама Турпал Николай Григорьевич Игнатов.

Николай Григорьевич Игнатов ваьв 1901 шера Волгоградски областа Нехаевски района Тишански станице, болхлочун дезале. Ший къахьегама гIулакхаш 13 шу даьлча дена дIадоладаьд цо плотник волаш. 1917 шера ше вахав Цiеча гварде. Граждански тIом болча хана ЦхьоалагIча дошлой эскара бIухо хинав, тIаккха Средни Азе басмачашта духьала къовсаме лоаттабаьча дакъа лаьцад, цул тIехьагIа денз 1932 шерага кхаччалца ВЧК—ОГПУ органашка болх баьб. 1924 шера Коммунистически парте членалла вода Н. Г. Игнатов. 1934 шера ВКП(б) ЦК марксизма - ленинизма курсаш чакхъяьхачул тIехьагIа ЦК парторгалла хьожаваьв Ленинградерча «Госзнак» яхача фабрике. Бехктокхамерча партийни балха тIа волаш дукха ха яьккхай Н. Г. Игнатова. Из хинав парте Куйбышевски, Орловски, Воронежски, Горьковски обкомий, Краснодарски крайкома хьалхара секретарь, парте Ленинградски обкома шоллагIа секретарь а КПСС Ленинградски горкома хьалхара секретарь а. Сийлахь - боккха Дай-мехка тIом болча хана Н. Г. Игнатова доккха дакъа лаьцад Орловски областе партизански болама кулгалдеча. 1952-чеи 1957-чеи шерашка КПСС ЦК Президиума членийн кандидаталла а Президиума членалла, КПСС ЦК секретаралла хийржав Н. Г. Игнатов. 1960 шера СССР Министрий Совета Председатела заместителалла хьожаву из, цу цхьан хана Паччахьалкхен заготовкай комитета керте латташ а хул.

1962 шера РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателалла хорж Н. Г. Игнатов. Цу гIулакха тIа ше волаш ший дерригa низаш къахьегамхой депутатий Советий болх эргабоахаш тоабара дIатийннад Н. Г. Игнатова, къахьегамхоша дIадехарий денна йоакхо яьй, царна фу эш хьийжав из.

Парте XIX, XX, XXII, XXIII-ча съездашка КПСС ЦК членалла хийржав из. 1956—57 а 1962—66 а шерашка — РСФСР-а йолча КПСС ЦК Бюро член. СССР Лаккхехьарча Совета депутаталла а хIаьта иштта РСФСР Лаккхехьарча Совета депутаталла а хийржав Н. Г. ИГНАТОВ.

Советски паччахьалкхенна гарга дика гIулакхаш дарах Н. Г. Игнатова Ленина кхоъ орден, Дай-мехка тIема 1-ча степена, Къахьегама Цiеча Байракха орденаш, медалаш еннай совгIата.

Парте ше дIахьежаваьча балха ерригача участкашка ший дизача хьинарца а тIагIертта а къахьийгад Н. Г. Игнатова. Ший дерригa сакхетамера вахар Коммунистически партенеи советски халкъан деча гIулакха дIатийннад Н. Г. Игнатова.

Цунах йола сийрда уйла даим тха дегашка латтаргья.

Л. И. БРЕЖНЕВ, Г. И. ВОРОНОВ, А. П. КИРИЛЕНКО, А. Н. КОСЫГИН, К. Т. МАЗУРОВ, А. Я. ПЕЛЬШЕ, Н. В. ПОДГОРНЫЙ, Д. С. ПОЛЯНСКИЙ, М. А. СУСЛОВ, А. Н. ШЕЛЕПИН, П. Е. ШЕЛЕСТ, В. В. ГРИШИН, П. Н. ДЕМИЧЕВ, Д. А. КУНАЕВ, П. М. МАШЕРОВ, В. П. МЖАВАНАДЗЕ, Ш. Р. РАШИДОВ, Д. Ф. УСТИНОВ, В. В. ЩЕРБИЦКИЙ, Ю. В. АНДРОПОВ, И. В. КАПИТОНОВ, Ф. Д. КУЛАКОВ, Б. Н. ПОНОМАРЕВ, Г. Ф. СИЗОВ, И. В. СПИРИДОНОВ, Ю. И. ПАЛЕЦКИС, М. П. ГЕОРГАДЗЕ, Н. Г. ЕГОРЫЧЕВ, В. И. КРЕСТЬЯНИНОВ, К. Г. ПЫСИН, А. М. ШКОЛЬНИКОВ, М. А. ЯСНОВ, С. Д. ОРЛОВ, В. Ф. ПРОМЫСЛОВ.

РСФСР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГАРЕИ РСФСР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГАРЕИ

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиумой РСФСР Министрий Советой чIоагIа хала а хеташ хоам бу, халача лазарах цамогаш хинначул тIехьагIа 1966 шера 14 ноябре Николай Григорьевич Игнатов — КПСС ЦК член, РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель, Социалистически Къахьегама Турпал кхалхарах.

РСФСР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ. РСФСР МИНИСТРИЙ СОВЕТ.

Юртбоахама шера итогаш еш

БОАХАМ ТОАЛУШ БА

«Победа» яха тха колхоз дуккхача доакъоех латташ боккха боахам ба. Из хIара шера дегIа а ух, чIоагI а лу. Юртбоахама производство дегIаяра керттера лостам белар парте XXIII-ча съезда, КПСС ЦК мартовски майски ПленумиЙ решенеша.

Парте уж лоархIамера решенеш дагахьа къоабалъяь тIаийцар колхозхоша. ХIанз кердача пятилетка йоккхийча перспективаша дегаш ураоттадаь болча юрта боахама къахьегамхоша толаме кхоачашъю пятилетка хьалхарча шера заданеш а шоай социалистически декхараш а. Сийлахь - боккхача Октябра цIей тIаккхоачаш Даьхен амбарашка, планах 29 эзар центнер тасса езача метте, тIехдикача ялата 40 эзар гаргга центнер тессад, гурахьа дув ялаташ дикагIа йолча агротехнически ханашкеи дикеи 3679 гектара тIа дIадийнад, бIаьстан юхье культураш дIаювргйолча дерригача лаьтта зябь аьхай.

Механизаторащцеи кхаш леладеращцеи айкха бувзам а лоаттабеш, беркате къахьег тха колхоза хьайбаш леладераша. 1-гIа сентябрь хьатIа а кхачалехьа паччахьалкхенга декхар 3719 центнер дулх е шера планаца нийсдича 116,2 процент, тIехкхоачашдаьд фуаши тхаи дохкара денна паччахьалкхен заказ, толаме кхоачашъеш я шура йохкара план. Лоацца аьлча, тха колхозерча наха шоашкара доагIа дакъа лоац бахача наха мел эш юртбоахама продукташи промышленноста бедали хилийтара гIулакха юкъе.

Тха колхозни производство дегIаахара цифраш а миштай хайча новкъадац. Нагахьа санна 1954 шера хIара гектара тIара оаха чудена гурахьа дув кIа 5,8 центнер мара хиннадеце, укх шера 28,4 центнер даьккхар оаха из. Кхоза хIана бехнабац аьнна лакхбеннаб гурахьа бувча мукха хьувкъам, чIоагIа лакхбеннаб коартолийн баьцадарийи хьувкъам. Из долла хIама социалистически юрта боахам дIахо тоабарах йолча решенех, колхоза юрта къахьегамхой материальни безам совбаккхара еча йоакхонах хьахинар да.

Советски паччахьалкхен 50 шу дизара баха боагIача тайпара накъабахар духьа шерра социалистически яхь яьржай механизатораштa, кхаш леладераштa, хьайбаш леладераштa, боахама кхыча доакъой къахьегамхошта юкъе. Кердача рубежашка кхача гIерт уж: планах 94100 центнер яккха езача метте 89832 центнер ялата яккха, гурахьа дувча кIин, мукха, ялатабобови культурай хьувкъам 2—3 центнер, хьажкIий хьувкъам 5 центнер хIара гектара тIара лакхбе. Йоккхий я хьайбаш леладерий планаш а. Цар чуоттадаь тоадергда 550 бежан, 2900 хьакха, 2500 устагIа, 3 эзар коа тIара оалхазарзи. 1967-ча юбилейни шера паччахьалкхен планашца-заказашца нийсйича дукхагIа йоахаргйолаши паччахьалкхенга йохкаргйолаши я ерригa юртбоахама продукташ.

ХIанзале а доккха беркат доал цу яхьах. Гурахьа ялаташ дIадувча дика къахьегарца белгалбаьннаб механизатораш комсомольцаш Зеленчук Василийи Кишов Анатолийи, трактористаш Локтев Дмитрийи Чичеренко Ивани.

Шура яккхара шера план ханал хьалха кхоачаш а яь, дерригача халкъа цIейна — Сийлахь-боккхача Октябра 49 шу дизара накъаера комсомолка Прудникова Мария, ше леладеча доахана группагара 70500 килограмм яккха езача метте 71325 килограмм шура а яьккха. ХIара кхоабача Іаттагара шура яккхарга диллача хьалхайоагIа комсомолка Гребенченко Валентина. Цо хIара Іаттагара яьккха шура 2250 килограмм я.

Социалистически яхье тIехдика толамаш доахараш дукха ба, цхьабакъда, тхо гIаддуг колхозни производства къоначa къахьегамхоша вахарца цхьана гIа боахаш а уж хьалхарча мугIарашка латташ а хиларо.

Лаьтта леладареи хьайбаш леладареи культура айяра боккхача лоархIаме ба социалистически яхье хьалха латтараш. Царна юкъе ва коммунистически къахьегама ударник волаш 187 саг, правительства Советски Союза орденаши медалаши — 40 саг. Нийс коллективо коммунистически къахьегама коллективаш яха сийлахьа цIи лелаю, царна юкъе я коммуниста Василий Дмитриевич Поделякина кулгалду сомийкомсий бешамаш лелаю кагирхой звено а.

Коммунистически къахьегама коллектив яха сийлахьа цIи яккхар духьа къовсам лоаттабеш йолча тха колхоза нах керда хьалха латташ мел дар производствана юкъекхахьа гIерт. ХIаьта цунах дика беркат а доал. Оаха кхедераш кIин а кхыча ялата культурай а лакха хьувкъам телаш дола сорташ да, шерра юкъейихьай лаьтта кийчдара, ялаташ дIадера, чуэцара групповой метод. Из бахьан долаш, масала, Рокин Николая кулгалдеча шоллагIча тракторно-полеводчески бригада коллективо хIара гектара тIара 29,4 центнер яьккхай гурахьа дувча кIин, планах яккха езаш хинна 21,5 центнер йолча метте, мукха — 31,6 центнер яьккхай, планах 21,1 центнер яккха езача метте.

Тха наха шортта хьатIа а доагIа уж дика а бах. Аьлча кхоачам ба, юкъара лаьрхIача хIара механизатора бетта доаккха алапи 170—200 сом-да, доярказа доаккхар — 150 сомагара 170 сомага кхоач. ДикагIа волча шофера комсомольца Агарков Анатоле 270 сомага кхоачаш алапи эц бетта.

Колхозхой цIен ченаш дика тоаенна я, чуийлла электросвет, радио я. Дуккхачар телевизораш я. ЧуIеча цIеношка газ чуюллаш латт. Тха боахаме газ чуийллай хьайбаш леладеча фермашка, кхашкарча станашка, культурно-бытовой учрежденешка.

ШагIа санна паргIата хет механизатораштеи кхаш леладераштеи кхаьнна. Цар гIулакха кийча я кхашкара станаш шоай общежитешца, цIеча уголокашца, радиоприемникашца, телевизорашца, библиотекашца, столовешца, душевойшца. Цига массаза хул керда газеташи журналаши. Хан-ханнахьа мах боацаш хьувкх кинофильмаш.

Тха колхозхой вахар тоадалар хьахьокхаш я е цифраш а: артела членех итт процент совгIа барий шоай доалахьа автомобилаш я, 40 процент совгIа барий — мотоциклаш я, хIаьта велосипедаш-м хIара цIеннагIа хIана яц аьнна я.

Дукха хIама ду колхоза правленеи парторганизацеи тха колхозхой вахар тоадаран культура лакхъяран. Цар гIулакха хьалъяь хьайийла, эгара кердагIча техникаца кийчъяь общественни столовеш я, кварцашца дарбаш ду йиъ кабинет а йолаш йола фельдшерски пункт йиллай. Колхозхой берашта лаьрхIа хьалъяь дика пионерски лагерь я хIара шера 500 кхаччалца болча пионерашеи школьникашеи са а лоIаш, тIехдика берий беш я. ХьатIадоагIача юбилейни шера пионера лагера хьалъергья оаха цхьа нек де дика бассейн.

Колхоза чотах хьалъяьй юккъанцарча школа задни, № 1 йолча 8 шера школана спортивни зал. Изза мо зал хьалъяь йоалаш латт № 2 йолча школанна а. ХIара шера колхозхошта хьалду оаха чуIе итташ цIеношц, ахчанца а гIишлой материалашца а новкъостал ду чуIе цIеношц тоадара, наькъаш тоаду, кердадараш дехк. Духхьал культурни гIулакхашка хIара шера дIадохийт оаха 80 эзар сомал совгIа ахча.

Тоалуш а шорлуш а латт тха боахам. ХьатIадоагIача юбилейни шера оаха хьалъе лаьрхIад консервни завод, механически мастерской, пекарни, шурий цех, баьцалаараш кхеде теплицаш, 200 Іаьса лаьрхIа отар, 200 нана - хьакхарчашта лаьрхIа отар, зернохранилище.

Уж долла хIамаш де торо хиннай Сийлахь-боккха Октябрь котбалар бахьан долаш, партеи правительстваи юрта бахача наьха йоакхо яр, колхозий строй толар бахьан доалаш. ХIанз хийцца ала йиш йолаш да колхозхой къахьегам городашкарча промышленни болхлой къахьегама тара ластиш боагIа, аьнна. Керд кердача лагIа тIа йоалаш, кастта городерча культурага дIакхоачаргья юрта культура.

В. ЕМЕЛЬЯНОВ,
Сунженски района «Победа» яхача колхоза председатель, Социалистически Къахьегама Турпал.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КЕРТТЕРДАР—КАДРАЩЦА БОЛХ БЕЛГА

Городской партийни организаце хьал а кхель партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, боахама органий, Iилман культуран учрежденей, дешара заведенией кулгалдеча балхаш тIа яхийтай наха сий деча, гIулакх довзаш болча кулгалхой йоккха отряд. Городе де а доагIаш сий деш ба цу. Шейкин — «Красный молот» яхача завода парткома секретарь, Бабуков — «Старогрознефта» НПУ керттера инженер, Маниев — «Грознефтеразведка» треста управляющи. Дронин — «Гипрогрознефта» керттера инженер, Шумовский — Пластмасса НИИП филиале директор, Галкова — Ленински райисполкома председатель, Мутовин — «Грознефта» объединене начальника заместитель, Бузоверов — химкомбината профкома председатель, дукха а уж санна бола новкъостий.

Города дуккагIча партийни организацеша нийса кхетабу кадращцарча балха лоархIам, лергIа тIахьожам лоаттабу уж хержара а нийсъеш дIа-са увттаяра а.

Предприятеш шоай лоIам шербаро, планированей экономически стимулированей керда система юккъехкахьаро боахама кадрашкара санна, ишта партийни, профсоюзни, комсомольски, советски органий кулгалхошкара а дIадех экономика дешаш кIоаргга довзаш хулга.

Уж дIадехараш хIанзарча хана лоархIаме долга кхета а деш, парте городской комитето вIаштIехьа а яьккха, хIанз чакхйоахаш я кадрай экономически образоване хьакъехьарча гIулакхий система. Горкома бюро решенех укх шера вIаштIехьдаькхад кулгалдеча кадрай технико - экономически дешар. 900 гаргга боахама кулгалхой, партийни профсоюзни болхлой, керттера инженераш, цар заместителаш, кхыбола инженерно - технически болхлой бар 7 отраслеви факультете деша бахIаш. Дешара курса программа оттаьяр деша бахIараштa экономически теоре дешай хьакъехьа меттел, производствана, де ха а ховш кулгалдара а хилана ярхIоацача боараме знанеш лургйолча тайпара. Цо гIо дир «Красный молота» машинашъераши «Старогрознефта» НПУ мехкдаьттахойи боахам лелабара кердача хьалашка бовлаш хана нийслуш хинна дукха а чоалханера дешаш ка маьхала а ювлаш къестадара. ЕррагIча а факультеташка дешара шу чакхдаьлар предприятей экономика доархIамегIарча дешай хьакъехьа экономически конференцеш чакхъяхарца. Кулгалдеча кадрай дешар вIаштIехьдаккхарца города партийни организацеша дIаболабир кердача дешара шера а дIахо болаш латта бокха болх.

Цхьабакъда, мукIарал де дезаш да парте городской а районни а комитеташа деча гIулакхашта юкъе хIанз а тIехьа кадращцарча балха хьакъехьа дола дукха кхоачамбоацараши динза дисараши хилара. Хьожаргда вай, масала, лакхерен юкъерен образовани йола специалисташ балхаш тIа нийса дIа-са оттабари цар къахьегам вIаштIехьбаккхари санна долча лоархIамерча дешага. Ала дезаш да города партийни организацеша из гIулакх хIанзарчоа геттара веала леладеш хилар. Хозахета дац дуккхача предприятешка специалистий къахьегам нийсбара юкъе цхьалхле йоацаш хилар, цар декхараш малгIаш да къовсам болаш белгалдаьза хилар. Баьча тохкамо хьахьувкхаш махллара, инженераша шоай балха ханах аханега кхачацца яр шоай доаца декхараш кхоачашдарга ухийташ хилар, уж декхараш инженерни образовани йоацача нахага толамца кхоачашдулургдолдашехьа а. ХIаьта мастерий балха денна даьча тохкамаша хьахьувкх цар балха ханах 20 процент гаргга яр документаш вIаштIехьдахаргеи 20 процент совгIа яр цеха а участке боацаш тайп-тайпарча гIулакхашта деларгеи ухийташ хилар. Иззамерча хьале ба пехий технологаш а — цар шоай балха ханах ах гаргга яр тайп-тайпара записканши доклалнойши ядарга ухийт. Иштача гIулакхаца, специалисташ шоай декхараш кхоачашде ха йоацаш бус, болхлоех эггара квалифицировании долча даькъа къахьегам, опыт, знанеш на йоагIача ухийташ йоаю. Луххьалара шоай декхараш кхоачашдарга, технологически процессаш толашагIа хулийташ тоаярга, производство вIаштIехьъяхарга, къахьегама овсарле лакхъяра, продукцега дIадодар лохдара, цун дикал тоаяра къовсам лоаттабарга ахийта ха кIезига юс.

Шенхаштта уйла тIаахийта еза вай къаьна, опыт йолеи къонеи болхлой нийсача боараме болаш хилийтара, бокахагIчар деш хьадаьхка балхаш дIахо кагегIчар дарга дуалийтара, биззача маьхера кадрай резерв хилийтара.

Къайлакхахьа гIерта деваш мичад цхьайолча хана вай, сендухьа да а ца ховш, къона саг фунаьхк даьча гIулакхе вахийта ха аьнна вац аьнна кеташ хилар. ХIаьта из бахьан долаш къона кадраш гIулакхе ахийта «дукха гоаелга» а царга дулургдар, цар торонаш юхаувзилга а хул.

Бакъдар аьлча кулгалду кадраш мел ханаш йийнна хилча толашагIа да ха хала-и да. Цхьабакъда, тефалданза ца доалаш да нефтехиме, машиностроене, энерготика предприятей кулгалхой 53 шерагара 60 шерага кхаччалца ханащ йийнна, хIаьта керттера инженераш юккъера лаьрхIача 51 шу даьнна хилар. КПСС райкомий секретарах, райкомий отделий заведующеех, промышленноста, транспорта, гIишлой парторганизацей мукъабаьхача секретарех, кулгалхоех цхьаккхе а вац 30 шу мара даланза.

Цун уйла е йоагIа. ХIаьта хьинар дола, шоашта тIадилла гIулакх дика леладе ховш бола къона нах хьакхаштагIа кулгалдеча балхаш тIа ахийта а беза. Цу тIа а вай массе а хана дагакхаба деза къаьнеи къонеи кадраш нийсача боараме хилийтанза ярг ца хиларах дола КПСС XXIII съездо хьалхадаьха хьехамаш.

«Боахлоша партеи правительстваи директиваш мишта кхоачашъю, — йоах парте XXIII съезда яьча КПСС ЦК отчетни доклада тIа — шоашка еннача участкана кулгалделга цар мишта Iалашну хьежаш хIара денна лоаттабеча тIахьожамах дIакъаьста хила йиш йоацаш да кадраш хержари гIулакхе ахийтари».

Халахете а мукIарал динза далаш цхьаццанахьа производства кулгалхой нийслуча экономически проблемай кIоаргга дух тIа бувлаш ца хилара, цар шоашта хетараши ловраши дувцарал совгIа кхы хIама деш ца хилара. Цхьаццайолча предприятешка геттара мала а производственни дисциплина, оттаь технологически режим лелаяц. Из бахьан долаш арахецача продукце дикал лоха а хулийт, цунга дIадодар лакх а ду, паччахьалкхен задаенеш кхоачашъелга юкъагIа а дут. Укх шера 9 бетта городерча 10 предприяте паччахьалкхен план кхоачашъяьяц. Цар 390 эзар сома продукци ца луш йитай. ГIишлошъяра организацеша беттагара беттага юкъагIдут промышленни, бытовой гIишлонаш, наха чуIе цIеноц хьалдара планаш кхоачашъелга. Цхьаболча предприятей кулгалхоша хаддаза производственни коталонаш йоахаргъя яхаш вайна тела дешаш кхоачашдац.

Мича доахк цу кхоачамбоацарий овлаш? Терко тIа а яхийта эйча гучадоал лерттIарча производственни процесса эIы тIахьожам медбалийтача, дисциплина телхаеча, балха тIа бехктокхамал йоапача моттигашка тедалуш хилар. Цу тайпара йола участкаш я а я «готта моттигаш» оалаш дола гIулакхаш хулараш.

Цунца дувзаденна партийни организацеша шенхаштта уйла яза яргъяц шоай балха стила а методий а хьакъехьа, экономически гIишлонна кулгалдара хьисапаш дикагIа тоадара хьакъехьа. Даим дегIакхувла деза хIара кулгалхо ше бехктокхаме хилара, шийгара доагIар диза варгвоацаш ше хилара уйлаца кхевелга. ТIаккха мара торо хургъяц паччахьалкхен а производственни а дисциплина чIоагIъяра къовсам лоаттабе.

Парте IалаьматIе доккхача маIане лерхI нах кхетамца кхебара балха юкъе кулгалхоша шоаш дакъа лувцилга. Бокъонца вола кулгалхо кхычарна хьийха ца Iеш, ше а Iомалуш, дуккхача наьха опыт хьайеш, къахьегама овсарле лакхъяра, производство толашагIа хилийтара гIо деш дола дIадоладаь хьашт долла гIулакх чIоагIа хьалкхоабаш хул.

Нах идейни кхетамца кхебар — хьашт долча гIулакха тIарча хIара коммуниста кхоачашданза даргдоаца декхар да. КIезига яц города партийни организацешта кораяь нах кхетамца кхебара балха юкъе хьинаре дакъа лувцаш кулгалхой хилийтара формаш.

Вай городерча къахьегамхошта, бахача наха хьалхашка каст-каста докладаш, лекцеш, беседаш ю партийни, советски, боахама кулгалхоша. Кердача дешара шера юххьанцара политшколаш, марксизма - ленинизма лардий школаш, теоретически семинараш лелаеш, болхлой собранешка докладаш еш предприятей кулгалхоех, цехий начальникех 1178 саг ва. Дукха ба массе а хана нахаца хилацза, къоастам боллаш дола боахама декхараш царна довзийтанза, лоархIамегIа дола политически дешаш дашхапза ца Iелуш бола кулгалхой. Уж шоай коллективай берригa членашкара хьал кIоаргга зувш, царна новкъостал де, дIадоладаь дика гIулакх хьаллаца кийча ба.

Цхьабакъда, вай кулгалхошта юкъе нийслу нах кхетамца кхебелга бе-бапха ца хетараш, цкъаза кхыметтел вIалла а теркал ца дераш. Цхьаболча хьалхле лелаеча болхлоша доккхий цIей деэдеча хана мара докладаш яц къахьегамхошта хьалхацка, болаш ба шоаш докладчикаш е лектораш лерхIаш боллашехь из а ца дераш. Цхьабола партийни, советски, боахама болхлой, мукъа ха хилац шоай, де деза гIулакхаш дукха да шоай яха бахьанаш а увттадеш, къахьегамхоех кIезига беттаду, общежитешка, клубашка хилац. Кулгалдеча болхлой гIулакхаш геттара дукха хулга-м бакъ да, хIаьта а шийн балха тIа къахьегамхой йIаьхийча опытах пайда ийбе, царна дагадоахкараш фуд ха гIерташ волчоа массаза а корайоагIаргья нахаца къамаьл дара, царца дагаувлара йола ха. ТIаккха мара наха кулгал дулургдац, гIулакх лерттIа лелалургдац.

Наха кулгалдара сийле еннар нахаца вувзаденна, цар творчески низехи торонехи кIоаргга тешаш, цар дIадоладаь дика гIулакх эшшача хьарсам чу дерзале ховш хила веза: вай парте Центральни Комитето дIадеххача тайпара, производственни планаш кхоачашъяра а санна, ишта коллектива политика-моральни хьала а бехктокхаме хила веза.

Халахете а вайцига хIанз а болаш ба керттера методаш тIачурхилга, администрировани, шоашта гоцахьарча наха курал лелаелга лерхIа, цхьанеца а дага ца бурлаш кулгалду болхлой. Цу тайпара бола кулгалхой кулгалдара гаьна лелабе е дикка чIоагIа тоабе безача утт вай.

Iалашде деза хIара кулгалхо массе хана а массанахьа а парте бIухо хулга, из хIара денна нахаца хиланза, нах кхетамца кхебара балха юкъе дакъа лувцанза ца Iелуш хулга, цо шийн эделца, наьха йоакхо еш хиларца, дерригача ше леладеча гIулаккашца коммунизм хьалъечун моральни кодексо дIадехараш кхоачашдара хьоккам телга.

Н. ПОЛЯКОВ,
КПСС Грозненски горкома партийно - организационни балха отдела заведующи.

Партийни актив дешаш я

Парте обкома политически дешара ЦIагIа кхаь дийнахьа семинар хилар КПСС горкомийи райкомийи секретарий а отделий заведующей а.

Семинаре дакъа лоацаш хиннараша ладийгIар КПСС обкома секретара нов. Бокова—«Парте XXIII-ча съезда решенешка хьежжа беча идеологически балха декхарех», обкома отделий заведующеша нов. Беляева — «Организационно-партийни балха декхарех КПСС XXIII-ча съездо дийцар», нов. Правенье — «Боахама кулгалдара ленински принципех», КПСС обкомерча парткомиссе председатела нов. Склокина — «Коммунистий персональни дешашка хьажара практика» аьнна яьча докладашкеи лекцешкеи, республика Госплана председатела нов. Брыксина дийцар республика халкъа боахам кердача пятилетке дегIакхувлара кертерча лостамех, опытни юртбоахама станце директора нов. Многолета — ялат дукхагIа даккхара долча кхоачамех, юрта боахама министра заместитела нов. Ваняпа — республика колхозашкеи совхозашкеи хьайбаш леладеча фермашта механизаци яра гIулакх малагIча хьала тIа да а цун перспективаш а. «Красный молот» яхача завода керттерча экономиста нов. Гоцке — планированей экономически стимулированей кердача системах заводо баьча балха итогий хьакъехьа.

Балха опыт шерра дIа-юха яйцар семинаре. Партийни болх вIаштIехьбаккхарей цунна планаш увттаярей, юххьанцарча партийни организацешта кулгалдара, кадраш хьахаржара, балхаш тIа дIанийсъяра, хьалкхеяра, парте хьачуэцарей къона коммунисташ хьалкхебарей, агитационно-массови балха, социалистически яхьа кулгалдара опыт ювцаш дIа-юха дагабийлар КПСС горкомий секретараш: Грозненски — нов. Синельников, МалгIабика — нов. Санько, Гудермеса — нов. Чайкин, парте райкомий секретараш: Урус-Мартана — нов. Габисов, Заводской — нов. Ляпина, Наьсарен — нов. Цолоев, Сунженски — нов. Варлашкин, Наурски — нов. Пожидаев, Шелковской — нов. Полушкин, Ачхой-Мартана района — нов. Русин.

Юххера а семинар чакхйоалаш «Красный молот» яхача заводе а баха, цо планированей экономически стимулированей кердача системах болх мишта бу хьежар семинаре дакъа лаьцараш. Ишта баха хилар уж «Терек» яхача мебельни-хьу чакхйоахача объединене а.

Семинара балхаца дакъа лаьцар парте обкома хьалхарча секретара нов. Апряткина.

В. БАЛЯСНИКОВ.

ДИКАЧА НАХАХ

КЪОНА ТОКАРЬ

ЧIоагIа хоза а хеташ ханал хьалха балха воагIа гIалгIай зIамига саг Кодзоев Макшарип. Ше болх беча станокага хьожаш цхьа юкъ йоаккх цо. Болх дIаболабе мара ца безаш кийчъю из. Шийн шоллагIдола цIа лоархI цо цехах, хIаьта коллектив лоархI цо шийн дезал.

Ах шу хьалха «Грознефть» объединене чуйоагIача трубин инструментальни базе балха вера нов. Кодзоев. Кадрай отдела начальника Савельева Галина Александровнас хьаьттар: «МалагIа болх бе безам ба хьа, зIамигсаг».

Токарни цехе учениккалла ваха безам бар са, — аьлар Макшарипа.

Цеха мастера дIатIа а вига токарга Сердечкин Евгенега дIавелар из. Ер ва хьа хьехархо, хьо санна бараш итташ токара балхах кхетабаьб укхо, — аьлар мастера. Массехк ди даьккхар нов. Кодзоева шийн хьехархочо балхах мел тоха кулг вувш. Цхьа хIама дика кхетадир цо: чIоагIа теркам тIабохийташ из болх кхоачашбе безаш хилар. Сердечкин Евгене дувцар Макшарипа станок мишта вIашагIъеллай, цунца мишта болх бе беза, кийч а яь резец дIа мишта оттае еза. Цо цкъа хьаьннар шоллагIа юха ала дезаш хилацар Макшарипага.

Цо хьахьехар хьанийцача кхоачамба сона аьнна сатийна Iацар нов. Кодзоев. Шийн мукъа ха йолча хана дукха къахьегар цо металла технологи, кхерамзлен техника бокъонаш Iомаеш, станока беча балхага хьожаш.

Эггара хьалха нов. Сердечкина цунна елар йоккха диаметр йола колонна муфта хьае задани. Макшарипа из задани толамца кхоачашйир. Цунна хьатIа а вена мастера хьаьттар: «Нийса яьй е яьц хьежавий хьо?» Хьежав, жоп лу нов. Кодзоева. Цхьабакъда мастера Саблуков Петр Петровича шецу муфтага хьежачул тIехьагIа цхьа тIа велар даьлар. Макшарипа сон дика из муфта хьаьрах кIант ва хьо аьнна, меганир из. Бокъонца специалист ва хьо, аьнна ше аьннар чIоагIдир цо.

ХIама хара, довзара тIаккхувча зIамигача саго ханал хьалха, ши бутт боаллашехьа; толамца карабергайир токара говзал. Каст-каста тIавоагIаш цо беча балхага хьожаш вар нов. Сердечкин. Цхьаккха кхоачамбоацар балха тIа ца нийслолийташ, сиха кхоачашдора цо шийна тIадилла декхар. Кастта хьай хьехархочул лакхагIа толамаш доахаргда Iа, — аьлар Сердечкин Евгене.

Дукха ха яьлаьхьа диеен тIехдикеи экзаменаш дIаелар цо. Квалификационни комиссе цунна хьожайир токара-автоматчика шоллагIа разряд. Цо чIоагIа дог гIоздаьккхар цун. Цох кхоачамбаь ца Iеш, балха говзал лакхъеш, къахьегама толамаш совдаха волавелар из.

Укх деношка цеха комсомольски организаце арахийцар «Молния» яха листок. Цу тIа яздаьдар: «ШоллагIча разряда токара нов. Кодзоев Макшарипа смена нормаш 184 процент кхочашъяьй. Цунгара хьоккам эц массане а».

ХIанз юбилейни шу доладеннача укх деношка кхы а лакхагIа къахьегама толамаш доах къоначa токара. Даим нормаш тIехкхоачашъярал совгIа, арахецача продукце дикал а лакха я.

Тахан токаралла болх беш вола зIамигсаг тIайоагIача хана мастер хила уйла йолаш ва. Из дешаш ва сайрийнарча школе. Школа чакх а яьккха нефтяной институте деша ваха лерхI цо.

Сурта тIа: токарь М. Кодзоев.
М. Пашмова сурти тексти.

ТХОГА ЯЗДУ

БРИГАДА СИЙЛЕ

Массарел хьалхагIа хьаноагIа балха «Пищемаш» завода котельщикий бригада кулгалхо Минкаилов Саламу. Дукха ха я на дикагIчарех цаI йолча цу бригада керте латта. Лакха квалификаци йолаш болх дика бовзаши хила веза укхаза, хIана аьлча вхьметтел бIарга ходаллад а доацача санкато тIехьагIа чIоагIа толхабу беррига болх. Бригада йистейоаккхаш латта шушаш юлаш йола машин дIайохьийтаргъя вай мехка цхьан предприяте. Болх мишта лел хьожаш каст-каста тIавода Минкаилов шийн новкъостий болча. ЧIоагIа лораду болхлоша завода сий. ХIанзалца цхьа ди нийсденнадац цу барттайнача бригада коллективо 130 — 135 процент шийн норма кхоачаш ца еш.

Котельщикаша - сборщикаша Кала Яшуркаева, Попенко Анатоле, Халкиков Махьмада хьалхарчарца хьалльцар Советски Iаьдала 50 шу дузача денна сийленца накъабахара «Старогрознефть» мехкдаьттахой болам. ТIанийцад керда лакхара декхараш, хьинаре къахьег цар уж кхоачашдара.

Т. ШОВЛАЕВА.

АРАХЕЦ КЕРДА ПРОДУКЦИ

Хьинар айденна къахьегаш я укх шера Гудермесски медико - инструментальни завода коллектив. Инструментальщикаша, токараша, фрезеровщикаша, полировщикаша, гальваникаша цхьа дезал санна барттайна къахьегарах вIаштIехьдаьлар тIанийца социалистически декхараши итт бетта плани ханал хьалха кхоачашъе. Планах лаьрхIачул совгIа арахийца медицински инструменташ пи эзар сома маьха я.

Укх шера керда арахеца йоланьй керда аппараташ, стандартни медицински инструменташ. ДIахо йодача хана кхы а дукха керда продукци арахеца лерхI завода коллективо.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъьнна я С. Ф. Рапотюк керте латтача механо - сборочни участка коллектив. Цига арахецача медицински инструменташта лу оценка дикеи тIехдикеи я. Продукце дикал лакха хиларал совгIа къахьегама овсарле а лакха я цига. Октябрь бетта еррига продукци арахецара план 105,4 процент кхоачашъяьй, хIаьта медицински инструменташ арахецара бетта план 103 процент кхоачашъяьй. Планал совгIа арахийцай дик эзар сома маьха продукци.

Р. ТУРЛУЕВ.

ХЬАЛХА ЛАТТ

Даьхача къахьегама толамех кхоачамбаь а ца Iеш, денгара денга толамаш совдоахаш болх беш я Грозненски машиннаьккъа станце коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча автоконтрольни пункта коллектив.

Автотормозни приборашта ремонт яра итт бетта план тIеххкоачашъяьй. Планал совгIа дIаяхьийтай 113 воздухораспределителаш. Къахьегама овсарлен план 2,6 процент тIеххкоачашъяьй, хIаьта арахецача продукцега дIабода мах 10 процент лохбаьб. Укх дIабахача итт бетта дукха рационализаторски предложенеш балха юкъейихьай, цар паччахьалкхенна баь пайда 5900 сом да.

Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба слесараш ин. Крутский, Тихонов, Попов, Топчиев, Ткаченко, токараш Шемонаев, Левченко, кхыбараш.

«Старогрознефть» НПУ инициатива хьал а лаьца юбилейни шу толамца чакхдаккхара керда социалистически декхараш тIанийцад коллективо.

Г. АНОХОВ.

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

1959-ча шера Наьсарен - Вокзале хьалъе йолайир «Электроинструмент» яха завод. Дукха халонаш нийсъелар завод хьалъеча. Цига болх беча е болх бе безача наха эша квартираш яцар, улицашка электрически сердал яцар. Цу нийслуча халонех бIу ца къожабеш, хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара хьинаре къахьийгар болхлоша.

Завод хьалъе йолаелча хана денз ворхI шу дизал. Дик шу хьалха мара дIайолаллаьзар завода хьалхара очерель. ХIанзлехьа йовзаргйоацаш хувцаеннай завод а из йилла район а. Дукха хьалдаьд наха чубаха цIенош, тикаш, столовеш, кхыйола гIишлоний объекташ.

ХIанз а тIехьа хьалъяь яьннаяц завод, хIаьта а заводе болх беш ба заараш болхлой. Завода базе хьалъяй профтехучилище, цига дешаш ба ши бIаь совгIа кагийнахи мехкарийи.

Лакхача къахьегама толамашца накъаенай завода коллектив Сийлахьйоккхача Октябрьски революце 49 шу дузача денна. Итт бетта план тIеххкоачашъяьй, хIаьта октябрь бетта план 102 процент кхоачашъяьй. Планах лаьрхIачул совгIа арахийца продукци эзараш сомий маьха я.

Ши-шегIа хьахиннадац уж къахьегама толамаш. Болх нийса вIаштIехьбаьккхаб. Из бахьан долаш денгара денга совдувл доаха толамаш. Шоай участкай болх дика вIаштIехьа а баьккха къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я А. Чапанов, А. Джандыгов, М. Гизатулин, социалистически яхьа отличник Б. Костоев, кхыбараш керте латтача участкай коллективаш. Шоай опыт дIа а луш кхетабу цар керда балха баьхка нах.

Нагахьа болхло вац тха заводе балха говзал лакх ца еш. Ши бIаь совгIа болхло деша вагIа болхлой кагирхой школашка, 30 болхлочо чакхйоаккхаш латт институташ, техникумаш, ши саг заочно аспирантуре деша вагIа. Заводе болх беш я дикагIйолча опыта школа, техникума кружокаш, ишта кхы дIахо.

Барттайна коллективо къахьегарах хIанзлехьа производствана баь пайда 400 эзар сом да. Духхьала укх тIехьарча шера къахьегама овсарле 30 процент лакхъеннай, хIаьта юкъера лаьрхIача болхлой алапи лакхденнад бархI процент дIадахача шера укх хана хиннachул. Преме чотах укх шера итт бетта инженерно - технически болхлой алапи 18 процент лакхденнад.

Дикка лакхъеннай арахецача продукце дикал. Заводо арахецача продукцех 90 процент продукци технически отдела тIахьожам боацаш саратовски методах дIалу.

Цу лакхача хьокхамаша торо хилийтар тха завода коллектив — укх шера цхьоалагIча ноябре денз кIира пхе ден болх беча системага яккха, шишша салоIа ди а хулаш.

Къаьстта чIоагIа оаха доккхал деш да тха заводе балха говзал караерзаьб бала нах дуккхагIбараш керте болх бераш хилар. Царех ба ин. А. Мараганов — керттерча инженера декхараш кхоачашдераш, дукха кхыбараш.

КарагIдаьнначох кхоачамбаь а ца Iеш, кердача толамашка кхачара хьинар айденна къахьегаш я завода коллектив. Толамца кхоачашъергья оаха пятилетка хьалхарча шера плани тIанийца хинна социалистически декхараши.

А. МАЛЬСАГОВ,
Наьсарен - Вокзалерча «Электроинструмент» яхача завода директор.

МИЛЛИОНИЙ ТРИБУНА

Советски профсоюзаш — СССР эггара дуккагIа нах юкъе бола общественни организаци я. Царна чуноагIа 80 миллион къахьегамхо. Профсоюзни организацей бIаьш иаданеш я, царна юкъе да эггара дуккагIа цIи хеза «Труд» яха болхлой газет а «Советски профсоюзаш» яха ВЦСПС журнал а.

АПН корреспондента дехарах «Советски профсоюзаш» яхача журнала керттерча редактора Никитин Владимира дийцар журнала балхах а 1967 шера йолча цун планех а лаьца.

— Тха издани ца йовзача сага хета тарлургда, из профсоюзни болхлой готтача гома лаьрхIа я, аьнна. Ишта долий-хьогI из? Хьаелларгья вай хIанза араяьнна журнала 20-гIа номер. Заводской профсоюза боахама кердача хьалашка ала мишта кийчлу дувцача Петрозаводской пазата барвъий фабрика профсоюза комитета председатела Михайлина Раисий статьяна уллув кепатехай Сахалинера чкъьрий доахар йолча Александра Ханах лаьца йола очерк, цIи хезача Ковпака партизанех ше веттаваларах шийна дагадоагIараш дувца «Правда» тIема корреспондент хиннача Коробов Леонида статья. Дубнерча ядерни тохкамий вIашагIтехача института балхах дола дувцар. Дешашвар кхет английски писателах Джеймс Олдриджех, «Кроликий кIоригаш» «бикинеш» е фордахой» яхача очерка авторах, гроссмейстерах Лилиенталех — массаза а волча журнала шахматни раздела шефах.

Шоана бIаргагуш махиллара, номера тематика геттара тайп-тайпара я.

Советски Союзе ткъаи итт миллион гаргга профсоюзни активисташ ба. Журнал гIерт предприятешкарча, учрежденешкарча, совхозашкарча, дешара заведенешкарча цар балха царна новкъостал де.

Журнала оагIонаш тIа кепаетт профсоюзех бола марксистско-ленински хьехам боашха теоретически статьяш. ХьатIадоагIача шера юкъейоалаю «Профсоюзаш — коммунизма школа» яха рубрика. Оаха лерхI цу раздела материалех шийн тайпара йола вай общественникий заочни школа хургхилар.

Советски промышленносте чакхйоаккхача кердача экономически реформа профсоюзашта шерра паргIато хулийт, предприятешкара цар роль дикка дегIайоагIа. Профсоюзий комитеташ социалистически яхь вIаштIехьъяьха, къахьегама овсарле лакхъе болхлошта новкъостал лоаттадаь ца Iеш, премиальни фондаш екъаш дIа-са нийсъяра юкъе дакъа лувцаш болхлойи гIулакхерча наьхеи алапеш лакхдалийтара йоакхе еш я. Оаха дийцад ишта тIадоагIача шера денз журнала оагIонаш тIа «Экономически знаней заочни университет» хьеллилга. Цу раздела материалаш кепаеттаргья, редактор Iилма заслуженни деятель профессор С. Татур а волаш.

Къахьегамхошкара бIаьш письмош ух журналага. Цар автораша дувц шоашта дагадоахкараш, цар хьахойт лоархIамера кердадараш. Наггахьа мара ца хула хIама дац дешарапа редакцега шоай бокъонаш, хьашташ хьалкхаба дехараш деш хилар. Советски къахьегама законодательство шиш боллаш нийса кхоачашдеш хилара дешаш дIахо йодача хана а профсоюзни журнала уйлан юкъмоттиге хургда.

Дукха ха йоацаш редакце дера Подмосковни бетонни завода болхлой группа письмо. Цар хьахайтар предприяте администраце законагIа а доацаш, шоаш премеех баьха хилар. Редакце гучадаьккхар заводе бокъаллар аьлча коллективни договор телхалеш хилар, профсоюзни комитет раьза йоацашехь а къахьегамах мах телара система хувцаш хинна хилар. Журнала шийгара доагIар аьнначул тIехьагIа болхлой къахьегамах боагIа мах телара гIулакх лар тIа даьккхар, хIаьта телха гIулакхаш дара бехке бараштa боаггIаш бола бехк а бир.

Цхьаццайолча хана къахьегамхой бокъонаш телхаю предприятей болхлойи профсоюзни активистаци къахьегама хьакъехьара законаш дика довзаш ца хилар бахьан долаш. Цудухьа тIадоагIача шера а кепаеттаргья оаха «Бокъоний знанеш — массанена а» яхача рубрикана кIалхара статьяши консультацеши. Миштай къахьегама къовсамаш къестадара порядок? Мишта уттаю цхьа ха яллалца къахьега ца могаш хиларах йола пособеш? Производстве малагIа аьттонаш хулийт кхалнахаи кхензабаранпеи? Ишта я журнала юххьанцарча номерашка кепаетта белгалъяьча темай йизза хилара гаьна йола перечень.

ХIара шерагара шерага чIоагIлуш доагIа редакце дунен халкъашта юкъера бувзамаш. Оаха доттагIала бувзамаш оттадаьл «Ди Арбайт» (ГДР), «Одборари» (Чехословаки) яхача профсоюзни журналашца, Венгре, Болгаре, Югославе, кхыча социалистически мехкий профсоюзни журналашца.

«Советски профсоюзий» оагIонаш тIа яздеш ба бовзаш бола дунен халкъашта юкъерча болхлой а профсоюзни а болама деятелаш — ВФП генеральни секретарь Луи Сайан, Польски Халкъа Республика профессиональни союзий Центральни Совета председатель Игнаци Логан-Савински, кхыбараш.

Аз хьалхагIа а хьоахаваьнар фински писатель Мартти Ларни а французски литератор Андре Бюрнсар а санна тха журнала доттагIа вола цIи хеза английски писатель Джеймс Олдридж. Бовзаш болча ВФП деятелашца, советски, доазол дехьарча публицистащца цхьана уж безаме раьза хиннаб тIадоагIача шера журнала оагIонаш тIа дунен халкъашта юкъерча болхлойи профсоюзни болама проблемай хьакъехьа язде.

Массехк дош аргда аз тхоай «Лакхалах» лаьца. Ишта цIи йолаш ъ дукха ха йоацаш «Советски профсоюзий» журнале вIашагIъелла ерригсоюзни литературни объединени. Цун доакъашхой—язде болалуш бола автораш. Укх шера Советски Iаьдала 50-гIа шу дизара сийна редакце дIакхайкаьй дикагIча дувцара, очерка, хIаьта ишта СССР профсоюзий дуккхача тайпара дола вахар белгалдара конкурс.

Хьалха а санна, журнала оагIонаш тIа кепадеттаргда дувцараш, очеркаш, шоаш моргаш кхы доаца фотосурташ, хIанзарча ханах лаьца йола карикатураш, шахматни задачаш, кроссвордаш, кицаш.

ХьатIадоагIача шера журнала тIа хургья «Дикача хьехарий бюро». Из хетаергья советски наьха вахарца, производстве а учрежденешка а цар беча балха хьалашца дувзаденнача тайп-тайпарча дешашта. Цех мишта хоаъергья? Балха цIен пенашта малагIа басар хьакха деза. Фуй служебни интерьер хила? Завода коа тIа зизай кIорап мишта йогIаргья? ИнIий корта мишта нийсбича дикагIа товш хургба? Тха дешараштa хьашт долча цу темаех йолча статьяй автораш хургба художникаш, психологаш, бешамаш делаераш, искусствоведаш.

(АПН).

БОЛГАРСКИ КОММУНИСТИЙ СЪЕЗД

СОФИЯ, 15 ноябрь. **ТАСС-а спецкорраша Д. Бочаровеи, Н. Кочешковеи хоам бу:**

Селхан столицерча «Универсиада» яхача йоккхача зале чIоагIа евъаь хьайийлар Болгарски Коммунистически парте IX съезд.

Iуйрийна ниисса 10 сахьат даьннача хана президиуме гучабоал БКП ЦК Хьалхара секретарь Тодор Живков, ЦК Политбюро членаши членалла кандидаташи, КПСС делегацена керте латта Л. И. Брежнев, вежарашха йолча коммунистически болхлойи партей кхыча делегацешта керте латтараш.

Делегаташа царга моаршал хетт чIоагIа дIаьхдаь тIоараш, деттарца, «БКП!», «КПСС!», «Даим доттагIал!» яхаш цIогIарч деттарца.

Съезд хьайийлар БКП ЦК Хьалхарча секретара Тодор Живкова.

Цо белгалдаьккхар, Болгарски халкъа политически хьинар айденнача, цун цхьоагIо йолча, коммунистически партена гопахьа из кхотаденнача хьалашка, мехка экономика низ болаш дегIаухача хьалашка съезд хьаеллаш хилар. Тодор Живкова хоам бир, съезде решающи голос йолаш 1526 делегати совещательни голос йолаш 104 делегати хиларах. Съезде ба иштта 70 мехкарча вежарашха йолча коммунистически болхлойи партей а демократически организацей а викалаш. Кхыча мехкара цхьайола делегацеш хIанз наькъа йоагIаш а я.

Делегаташеи хьаьшашеи хьалгIовттарца сий деш дагалаьцар кхелха дунеи халкъашта юкъерча революционни болама бокхий деттелаш.

Тодор Живкова дег тIара моаршал лу доазол дехьара съезде баьхкача хьаьшашка.

Съезде я КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте латта Советски Союза Коммунистически парте делегаци аьнна баь хоам чIоаггIа тIоараш деттарца тIаэц зало. Юха а хьахоз детта цIогIарч: «КПСС!», «Даим доттагIал!». Делегаташи хьаьшийи хьалгIовтт, Иштта дIайха моаршал лу цар коммунистически болхлойи партеша бахкийтача кхычарга а.

Балха президиум хорж съездо. ДIаьхдаь детташ тIоараш а долаш съезда сийлахьча президиуме хорж Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет.

Съездо кхыйола кулгалду органаш а хорж, укх тайпара ден повестка а чIоагIъю: 1. Болгарски коммунистически парте Центральни Комитета отчет — докладчик БКП ЦК Хьалхара секретарь Т. Живков. 2. БКП Центральни ревизионни комиссе отчет — докладчик комиссе председатель Т. Прахов. 3. Парте центральни органаш харжар.

Болгарски коммунистически парте Центральни Комитета отчетни доклад еш къамаьл дир делегаташеи хьаьшашеи безаме тIаийцача БКП ЦК Хьалхарча секретара Т. Живкова. Болгарски коммунистически парте VIII-гIа съезд хинначул тIехьагIа дIадаха диъ шу, — аьлар докладчика, — уж да Болгаре общественно-политически, экономически, культурни вахар массе оагIорахьара айденна шераш.

Дунеи халкъашта юкъерча гIулакхех ше дувцаш, Т. Живкова белгалдаьккхар дунеи социалистически система дIахо чIоагIъенна хилар, революционни процесс дегIаахара, машар лорабара, халкъий къаман леIами паргIатои лорадара керттера фактор хиларах тарра цун влияни лакхъенна хилар. Социализм капитализмал толаш хилара тешал ду, эггара хьалхарча аргIанна, укх тIеххьарча шерашка дунеи социалистически системо даьхача доккхийча экономически толамаша, Iилман техникаи дакъе, космос караерзаечача, къахьегамхой хьал-торои культурен лакхъеча социалистически содружества мехкашта карагIдаьнараша, социалистически мехкаша леладча арахьарча политика толамаша, дегIабенача социалистически содружества оборонни низо, тIема техникеи тIема гIулакхи дегIадоаладеча цунна карагIдаьннараша, Варшавски договора организацеш чIоагIъяро.

Т. Живкова белгалдаьккхар, Советски Союзаца экономически Iилма-технически гIулакхаш цхьана леладар Болгарена боккхача лоархIаме хилар. Докладчика доккха баркал аьлар Советски Союза цо Болгарена массе оагIорахьара новкъостал дарах, КПСС ЦК-аси Советски правительстваи Болгаре проблемаш къоастаеча терко еш а новкъостал деш а хиларах.

ДIаеххача хана, аьлар дIахо докладчика, партеи правительстваи ларрагIа чакхъяьхай халкъашта юкъерча машареи цхьана гIулакхаш леладареи политика. Болгаре доттагIал а тессад, цхьана гIулакхаш а леладу дерригаш а хIана дац аьнна долча кортамукъалдьначеи дегIаухачеи мехкашца.

БКП ЦК Хьалхарча секретара дIахо белгалдаьккхар, империалистий бехках, керттерча дакъе США-с Къулба - Малхбоалеи Азеи кхыча районашкеи агрессиии гIулакхаш леладеш хилар бахьан долаш, дунеи халкъашта юкъерча гIулакхашка кхохкам чIоагIлуш латташ хилар.

Европейски хьерамален проблемах лаьца ше дувцаш, Т. Живкова белгалдаьккхар, малхбузенгерманески реваншисташа территори дIаехарга хоадамболлаш юкъатоха дезаш хилар. Европерча доазонех дола дош къоастадаь даьнах.

БКП ЦК-си Болгарски правительстваи кхетаду, аьлар Т. Живкова, хIанзара дунеи халкъашта юкъера чоалханера хьал, данза дарг мел доацар ду дагадоацаш хиннача событешка Болгари кIал ца йитийтар духьа, империалистий провокацешта духьалъотта кийчъяланза из ца хилийтар духьа. Болгари дIахо а гIоргья машар, кхычарех тийша хIама доацаш къамаш хилийтар духьа, демократии социализми бахьаи долаш лоаттабеча къовсаме Сийлахь - йоккхача Советски Союзацеи кхыча социалистически мехкашцеи оагIув оагIоца а болаш.

Дерригача дунеи революционни низаш кхотадаран цар чакхдоаха гIулакхаш цхьоагIо йолаш хилийтаран, дIахо цар толамца къовсам лоаттабара хоадам боллаш йола фактор я; аьлар БКП ЦК Хьалхарча секретара, дунеи халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама барт-цхьоагIо. Дунеи халкъашта юкъерча коммунистически болама юкъе барт вIашагIа ца кхетарах пайда эцараш классови моастагIий мара бац, империализмаи дунеи реакцеи низаш мара дац. ГIулакхаш цхьана чакхдаха ца тигарца, барт эгIабеш дола гIулакхаш леладарца КПСС-хи Советски Союзахи, вежарашха йолча кхыча партеех а социалистически мехкех а гIертарца китайски кулгалхоша боккха бехктоххам тIаэц шоашта дунеи халкъашта юкъерча революционни болама хьалхашка, исторена хьалхашка.

БКП-ас, аьлар Т. Живкова, лакхамах бу барт вIашагI ца кхетийташ дола дешаш къоастадара, марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма ларда тIа вежарашха йолча партей барт-цхьоагIо чIоагIъяр духьа КПСС кулгалхоша ларрагIа а принципиально а чакхдоахача гIулакхий.

Мехка чурча хьалеи Болгаре социалистически общество дIахо дегIакхувлара даькъерча парте декхарийи хьакъехьарча разделе Т. Живкова белгалдаьккхар, дIадахача диъ шера мехка хьалхашка латта керттера экономически чухьара политически декхараш кхоачашдаь хилар. Мехка йиълагIа пхе шера план кхоачашъяьй.

Болгаре пхелагIча пхе шера плана декхараш ше дувцаш, Т. Живкова аьлар, цо керттера лерхIар — Болгаре дIахо социализм хьалъелга. ПхелагIча пятилетка шерашка парте декхар оттаду экономика дукхагIа дегIайоалаяри халкъа вахара боарам дукхагIа лакхбари духь общественни производство дегIаахара темпаш сихъелга Iалашде. Доклада къаьстта раздел хетайир Т. Живкова мохк социалистически наькъаца дегIа ухалга сихдара къаьстта боккхача лоархIаме я аьнна докладчика маIан даьча кулгалдара нердача системана.

Парте чухьарча дешашта хетаьча доклада раздела тIа Т. Живкова белгалдаьккхар, отчет луча юкъагIа юххьанцарча партийни организацей инициатива лакхъенна хилар. Лакхбеннаб цар политически организаторски балха боарам. ХIанз юххьанцарча партийни организацей вахаре юкъмотттигера проблема я парте чухьара демократи дIахо дегIакхувлар.

1966 шера цхьоалагIа октябрь хьатIакхаьчача хана 611.179 саг вар Болгарски коммунистически парте мугIарашка. ХIанз БКП-на юкъе я образовани, лакха квалификаци, практически опыт йолаш болча кулгалдеча деятелий йоккха отряд.

* * *

СОФИЯ, 15 ноябрь. **ТАСС-и корраша Д. Бочаровеи, Н. Кочешковеи хоам бу:**

БКП IX-ча съезда тахан Iуйрийнара заседани дIайолаелар КПСС ЦК генеральни секретара Л. И. Брежнева къамаьлаца. Съезда делегаташеи хьаьшашеи, ура а йийтта, чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш а детташ моаршал тел КПСС делегацена керте латтачунга.

Зал акаю деттача цIоагIарчаша; «КПСС!», «КПСС»!, «Даим доттагIал!».

ГIад даха да тхо Болгарски коммунистически парте — къаьнахча, а чIоагIъеннача дунеи коммунистически болама отрядех цхьанне съезде тхоаш хиларах, аьлар нов. Л. И. Брежнева. Ший деналерча традицешца доккхал де бокъе йолаш я шун парти.

Ший сийлахь традицеш дIахо кхухьаш ебаеш, Болгарски коммунистически парте укх тIеххьарча шерашка керда башха-дика кеталонаш кIезига яьхаяц керда общество хьалхьеча. Цун кулгалца хIанз социализм хьалъяра исторически декхар толамца кхоачашдеш йоал Болгаре халкъ. Оаха хьалхьеш Болгаре социализм хьалхьеча дIахо дегIадоаладарах дола, хIанз шун съезде дувцаш латта лоархIамера дешаш тешшаме а, диказа а, толаме а кхоачашдергхиларах шун беина тешам. Цунна бола теш — талант йолаш долча болгарски халкъа энтузиазм, лакха политически къахьегамеи хьинар, цун марксистско - ленински баьчча — Болгарски коммунистически парти опыт йолаши политически кхетам болаши хилар!

Дунеицарча событей леламо, дунеи халкъашта юкъера коммунистически болам дегIаахаро, аьлар дIахо Л. И. Брежнева, тIа-тIа дукхагIа хьалхарча плане уввтаду дерригача мехкий болхлой класса овлангара къаштаи наIаш хилари цо лоаттабеча къовсама керттера исторически лерхIараши хьахьокхаш йолча интернационализма дешаш. ТIехдоаккхалга хургдац, мотт сона, ший никъ нийса хилар, марксизмана - ленинизмана ше тешаме хилар бакъдий хьажара хIара коммуниста, хIара компартена новкъостал деш йолча эггара тешамегIарча критереех цаI я вай хана интернационализма принципаш, аьнна аьлча. Болгарски коммунистически парте, вежарашка йолча кхыча партеша а санна, гIулакхаца хьахьокх дунеи халкъашта юкъерча коммунистически боламах дIахада йиш йоаца, цун керттера дакъа ше хилар. Вежарашха долча кхыча мехкашца цхьана Болгаре Халкъа Республико даим йоакхо ю дунеи социализма система юкъарча хьаштий.

Социализм хьалъеча халкъа Болгаре дакъа толамаш дIахо белгал а даьха, Л. И. Брежнева аьлар:

ХIанз, адамле дегIаухалга белгалдоахаш йолча керттерча факторех цаI дунеи социализма система йолча хана, социалистически мехкий компартеша шоай лоархIамегIара декхар лоархI цун вIашагIкхийтта низ дегIакхувлара, социалистически пачхьалкхенаш кхотаенна хулга чIоагIдара, империализмана духьал лоаттабеча юкъарча къовсаме цар чакхдоаха гIулакхаш вIаший барта хилара кIаьд ца луш йеккхо елгех.

Ленински хьехамаш кхачаш а деш, дунеи халкъашта юкъерча вошалеи новкъосталеи хьехам дунеиа а гойташ, социализма мехкаша социалистически интернационализма ларда тIа толаме дегIакхувл шоаш цхьана леладу гIулакхаш. Цу тайпара цхьана леладеча гIулакхий дика масал да Варшавски договора юкъе дакъа лоацачеи вIаший юкъе экономически новкъостал дара совета членаш йолчеи социалистически пачхьалкхенашта юкъера гIулакхаш. Социалистически Болгари — вежарашха долча мехкий хьинарерча дезала членех цаI. Ше хьаболабеннача овланга диллача, йоахар дIахо оратора, кIоарггIа интернациональни ба коммунистически болам. Дерригача мехкий болхлой класс кхотаяра а эггара хьалха цун хьалха латта отряд — дунеи халкъашта юкъера коммунистически болам тохкам баь йолча марксизма-ленинизма ларда тIа кхотабара йоакхо елга — из да тахан вай лоархIамегIарча декхарех цаI.

Цхьа бахьан доацаш дац коммунистически болхлойи партей керда дунеи халкъашта юкъера совещани гулъяра эша хьалаш тIа-тIа дукхагIа вIаштIехьдоалаш латт аьнна хеташ йола уйла цхьайолча вежарий партеша хьаккхайкаеш хилар.

Тхо бокъонца дог тийша да, дунеи халкъашта юкъера коммунистически барт - цхьоагIо, цун деналера отрядаш кхотаялар даим шерлуш а чIоагIлуш а хургхиларах. Вай массане а дика хеташ бакъду тахан, массаза а санна, из барт - цхьоагIо бахьан долаш, вай идейни герза цIенал бахьан долаш эггара хьинарегIа къовсам лоаттаберий мугIаре отта Болгарски коммунистически парти, Георги Димитрова парти йолаш хилар!

Дунеи халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама къамий кортамукъалеи боламца денал дола цхьоагIо хилар эггара къаьгагIа хьахьокхача гIулакхех цаI да тахан социалистически мехкашеи дерригача дунеи прогрессивни низашеи вьетнамски халкъо американски агрессорашта духьал лоаттабу къовсам дунеи халкъашта юкъерча барт - цхьоагIонца хьаллоацаш хилар.

Социалистически мехкаша Вьетнама къовсама деча новкъосталах дувцача хана ца хьоахадеш дита йиш яц цу доккхачеи хIара коммуниста дега гаргарчеи дакъе Китая Компарте кулгалхоша леладу гIулакхаш. Геттара чIоагIа хала а долаш белгалдаккханза далац вай, лоархIамерча цу цхьан деша мукъагIа Китайца цхьа барт болаш гIулакхаш чакхдаха гIерташ вежарашха йолча партеша мел хьегаш долча къина китайски кулгалхой цхьаккха дича а барта бахка ца тигар духьал увтташ хилар.

ХIанз Китае чакхйоахаш латтача дукккхача мероприятеша, бакъдар аьлча, кIезига зе дац, вай юкъарча гIулакха — социализмаи коммунизмаи гIулакхa. Цунца цхьана вай чIоагIа дог тийша да хIанзара халонаш дIаяргхиларах а, китайски халкъо, цун коммунистически парте кхотаденна долча социалистически содружестваи дунеи коммунистически боламеи мугIарашкара шоай моттиг юха а хьалоацаргхиларах. Мукъа ба сона, Советски Союза Коммунистически парте вежарашха йолча массе партешца цхьана эрига социалистически содружестваи дунеи коммунистически болами чIоагIбаран кхотабаран де мел дезар дергхиларах шоана тешам бала.

Нов. Л. И. Брежнев дIахо аьлар.

Социалистически мехкий солидарноста тешаме, ала мегаргда, хадаргйоаца звено я болгарскии советскии коммунистий доттагIали барт - цхьоагIой, Советски Союзеи Болгаре Халкъа Республикаи халкъий доттагIали барт-цхьоагIой.

Вай цхьана леладеча гIулакхех вIаший пайда боалаш хилар тIа - тIа дукхагIа холу. Советскии болгарскии халкъашта белгтала холу цар шоайла деш дола новкъостал, хIаьта цо царна керда низаш чу а доссаду, вай дIахьалхацкахьа ухалга сих а ду.

КПСС делегацена кертте латтачо дIахо аьлар, ше бокъонца дог тийша ва, БКП IX-ча съезда болх Болгари дегIаахарга бодача наькъа тIа боккхаш бола керда боккха гIа хургхиларах, дунеи социалистически система дегIакхувлача юкъе керда дикка доккха дакъа лоацалга хургхиларах, дIахо коммунистически болхлойи болам кхотабара цо новкъостал дергхиларах. Цо дег тIара ловца баьхкар Болгаре коммунисташта социализм, машар, халкъа ираз бахьан долаш лоаттабеча къовсаме керда сийлахьа коталонаш цар яхар ловш. Ший къамаьл чекхдоалаш Л. И. Брежнева дIаделар Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Болгарски коммунистически парте IX-ча съездага дайта моаршал.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, йоах моаршал тIа, советски коммунистий цIераи дIайха вежарий моаршал дайт Болгарски коммунистически парте IX-ча съезда делегаташка, Болгарски коммунисташка, дерригача болгарски халкъага. Болгарскии советскии халкъашта цхьана даьккхача бокъонца долча вошала говнаца юзаенна я вай партеш, вай мехкаш — Советски Союза Коммунистически парте деза лоархI дег тIара леладеш дола болгаро - советски гIулакхаш, даим йоакхо ю уж дIахо чIоагIдараи дегIакхувлараи.

Советски Союза Коммунистически парти Болгарски компартеца раьза я дунеи халкъашта юкъерча дегIаахареи дунеи коммунистически боламеи дерригача дешашта. Вай партей бокъонца цхьа барт ба дунеи социалистически система чIоагIъяра, коммунистически мугIараш кхотаялар кхычарех тийша хIама доацаш хилар духьа, демократии социализми бахьан долаш къовсам лоаттабеча дерригача халкъий овлангарча хьашташа маьхкхара хилара дакъе.

ЦIенача дег тIара лов тхона, деза новкъостий, йоах моаршал чакхдоаллача, шун парте IX-ча съездо хьалхашка оттаду декхараш оаш толаме кхоачашдар, - социализм хьалъеча, шоай халкъа ираз бахьан долаш, Болгаре Халкъа Республика дIахо тоаяр, дунеи халкъашта юкъера коммунистически болам кхотабенна хулга чIоагIдар духьа, халкъий машар, паргIато, кхерамале бахьан лоаттабеча къовсаме керда хIамаш карагIдувлар.

Юххера а Л. И. Брежнева Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета цIерах вежарашха йолча Болгарски Коммунистически парте кIоаргга сий деш хилар белгал а доаккхаш, съездага дIалу тIехьалеи совгIат — космос караерзаяьрашта вай Даьхеи столице — Москве егIача монумента модель.

Л. И. Брежнева къамаьл чакхдаьначул тIехьагIа дIахо БКП Центральни Комитетеи Центральни ревизионни комиссеи отчеташ хийцар делегаташа. Цар чIоагIа къоабалйир Болгарски коммунистически парте арахьареи чухьареи политика а отчет луча юкъагIа ЦК-с баь практически болх а, хIаьта иштта ювца тIаена дIахорча пхе шера мохк дегIакхувлара плана Директиваш а.

Съездага моаршал луш къамаьлаш дир вежарашха йолча партей делегацешта кертте латтараша.

ШИЙГАРА ХЬОКХАМ ЛУШ...

Пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра яьржача социалистически яхье хьалха латтачарех я Грозненски кога гIирс беча фабрика закройни цеха коллектив. Итт бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй цеха коллективо. Планах лаьрхIачул совгIа арахийца кога гIирс 15 эзар совгIа пар ба.

Къахьегама овсарле лакха хилийтарал совгIа арахецача продукце дикал лакха хилийтара а чIоагIа къовсам лоаттабу цеха болхлоша. Цу даькъе балха юкъе кхухь дукха кердадараш, дикагIйола опыт. Цунга хьежжа денгара денга лакхлу арахецача продукце дикал. Масала, планах лаьрхIачул совгIа лакхъеннай кога гIирса дикал 3,9 процент.

ТIоарска, кхыйола материалаш кхояра шоай чурча торонех бизза пайда эц цеха коллективо. ДIабахача итт бетта кхояь материалаш 335 эзар гаргга квадратни дециметр я. ДIадахача шера цу юкъа кхояьча материалел 48 эзар квадратни дециметр дукхагIа я уж. Цох планал совгIа хьабаь кога гIирс эзараш пар ба.

Октябра 50 шу дузача денна керда социалистически декхараш тIаийцад цеха болхлоша. Шера план иттех ди хьалха кхоачашъе лерхI цар. Хьалхашка латта декхараш толамца кхоачаш а деш къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб нн. Умаров, Экажев, кхыбараш. ХIара сменах нормаш кхоачащъю царех хIаране 125—130 процент.

Сурта тIа: болх беш ва Экажев Аюп.

И. Плиева сурт.

ЮРТИЙ КЪАХЬЕГАМХОШТА ДОЛЧА НОВКЪОСТАЛА

Дешарашка кастта дIакхоачаргья «Къилбаседа Кавказеи ЦЧО-и юртабоахама производство» яхача зональни журнала аргIанара, 1966 шера ноябрь беттара номер.

ХIара колхозхочоа, совхоза болхлочоа цу книжка тIара корадоагIаргда дукха пайдане хьехамаш, рекомендацеш, йоззаргья кхаш леладерийи хьайбаш леладерийи, механизаторий, юрта боахама специалистий балха дикагIа йола методаш.

Липецки областа Задонски района «Аврора» яхача колхоза председатела Г. Зачиняеваи колхоза экономиста Б. Мелиховеи «ДIадоладалар дика да» яхача статья тIа дувц кердача пятилетка хьалхарча шера цкъара яьча итогех. Липецки областа Iалама-климатически хьалаш Дагестана е Нохч - ГIалгIай республике, Черсий - Балкхарой е Къилбаседа-ХIирий республике дараш санна доацаш кхы тайпа дале я, «Аврора» яхача колхоза кулгалхоша дувцар накъадала тарлу Къилбаседа Кавказа автономни республикай юрта боахама къахьегамхошта а. Къаьстта уйла тIаяхийта еза производстви къахьегамах мах телгеи вIаштIехьдаккхара.

Зональни журнала ноябрьски книжка тIа статьяш язъяьй Дагестанерча, Нохч - ГIалгIай, Черсий-Балкхарай, Къилбаседа-ХIирий республикашкарча массехк автора. Цар дувц къахьегама хьалхалаттача приемех, дикагIа долча республикай боахамий, колхозийи совхозийи бригадай а фермай а опытах.

Хий дехка лаьтташ леладаро юрта боахама фу лу яхаш дувц Ставропольски края Советски района «Степной» яхача колхоза звеньевоя И. Цака статья тIа.

Дагестански юрта боахама Iилматохкама института лаьтта леладара отдела заведующе А. Свенташева «Хий дехка гектар» яхача статья тIа дувц республикай хьалашка йоккха экономически эффект луш йола, лаьттанна ах пара хьисапе обработка еш керда система кийчъяьй института Iилмахоша яхаш. Кердача технологе маIан укх тайпара да.

Юххьанца дезача дискови макхашца обработка ю 10 сантиметр кIоарга, цул тIехьагIа кагий харшаш а даьхе секунде цхьан литрал тIехдоацаш гIийло хий ухийт цхьан гектара тIа дохийтача хип боарам 900 — 1000 кубически метрал боккхагIа а боацаш. Цул тIехьагIа цкъа-шозза юкъ-юкъе культиваци ю тIадаларга хьежжа оасар дIадаккхар духьа. ТIаккха, юххера а, кIоаргга оахам а дийя, оасар цIендаь дIадоаккх, дIайийна хIамаш тIаялара аьттув бола хьалаш хулийт.

Опыту хьахьокх, цу тайпарча технологе хьувкъам чIоагIа лакхбеш хилар. Масала, оаххаше а дIайийнача кIип хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 10,7 центнер яьккхар, хIаьта массазаръяо санна йолча ах пара тIара — 14.6 центнер. хIаьта цу белгалъяьча технологеца обработка а яь хий дехкача ах пара хIара гектара тIара 22,4 центнер: Вайна магарра, цунах пайда боалаш хилар гуччахьа да.

Нагахьа санна хий дехка ах пар кийчъяра керда система дикагIа йовза безам бале, из статья ешар магаду оаха.

Йийшача пайдана хургья Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама Министерства лаьттах пайда эцареи лаьтта кийчдареи отдела начальника нов. И. Широкорада язъяь «Пайданерча севооборотий лард» яха статья. Республика боахамашкара бокъонца дола масалаш а кхувлаш, автора хьахьокх, боахама башхалонаш теркал а еш, рациональни севообороташ мишта вIаштIехьъяха еза.

Хьайбаш леладерашта Iомаде хIамаш корадоагIаргда Черсий-Балкхарой АССР юрта боахама Министерства керттерча зоотехника Г. Голованова «ТIехдика дулх-дукхагIа» яха статья еше. Укх тайпара хаттараш увттаду автора: лоамаи хьалашка малагIча фух дола доахан доладеза, хьайбай фу промышленни вIашагIъэдар мишта вIаштIехьдаккха деза.

Практико хьахьокх, лоамаи хьалашка эггара пайданагIа дараш абердип-ангусаш яхача фух дола доахан хилар. Хьайбай из фу да хIанз республика совхозашка дукхагIа деба деш дар.

Нохч - ГIалгIай АССР Iилма-тохкама ветеринарни станце паразитологе отдела заведующе Г. Гирина, Наурски Шелковскойи районий юрта боахама управленей керттерча ветеринари лораша А. Гиринеи, А. Королевеи «Же гельминтозий химиопрофилактика» яхача статья тIа дувц цу кхерамерча лазарах хьайбаш лораде йиш хулийташ йола къаьстта ший тайпара вакцина яха молхаш еттара порядок.

Дагестански НИИСХ-а вIамагIа волча Iилман болхлочо А. Волковеи юртбоахама Iилмай кандидата Н. Дайбовеи «Механизированни свинарник» яхача статья тIа маларра дувц хьакхарч лелаеча къахьегама механизаци ярах боалача пайдах. Дешараштa, цул совгIа ховргда, механизированни свинарник мишта кийчъю, хьайбашта хий мишта тел, доакъараш мишта кийчду а уж хьайбашта дIа мишта тел а, хIаьта иштта свинарника чу механизмаш оттаяра даькъера кхыдола практически дешаш а.

Сомий бешамаши комсий бешамаши лелаерий уйла тIагIоргйолаш я Дагестана юрта боахама Министерства сомий гаьнаш кхеечеи комсаш лелаечеи совхозий треста керттерча агронома В. Зобнина «Комсаш лелаю керда район» яха статья. Цу тIа йоах, бархI шу хьалхагIа комсаш кхее дIа йола мара еннаяцар республика Ленински район. ХIаьта хIанз комсий кхаша дIалоац 2353 гектар лаьтта.

Цу юкъа из боча культура кхеяра дакъе тоъал дика опыт Iоаяьй комсаш лелаераша, хIаьта наьха санна лакха хьувкъамаш а доах. Масала, укх тIеххьарча шин шера юкъера лаьрхIача районе чубена хьувкъам хIара гектара тIара бIаь центнер совгIа бар, хIаьта цхьаццайолча участкашка 180 центнер комсаш йоах хIара гектара тIара.

Цхьабакъда, автора яхачох, дIахо дукха а дукхагIа уж яха торо йолаш я район. Нагахьа санна лаьтташтa цхьайола мелиораци йойя, комсаш дIаюш дола лаьттаи 10—12 эзар гектарага дIакхоачаде йиш хургья.

Уж торонаш тIа-тIа дукхагIа оарцагIйоахаш я. Укх гаргтарча шерашке а 30 эзар тонн гаргга комсаш лургья района къахьегамхоша пачхьалкхенна. Пятилетка чакхйоаллаш кхы а дукхагIа йоахаш хургья комсаш.

Хьайбаш леладерашта могаду оаха Краснодарски НИИСХ механизаце отдела Iилман болхлочун С. Вельчко «Детта доахан автоматически дIадийхка лоаттадар» яха статья ешилга.

Пайдана хьехамаш корадоагIаргда баьцалдараш леладерашта, механизаторашта, сомий бешанаш лелаерашта. Оаха могаду «Къилбаседа Кавказеи ЦЧО-и юртбоахама производство» яхача зональни журнала ноябрьски номер тIара материалаш лаьрххIа ешилга.

Дагадохийт оаха, из журнал хьаяздара ха 25-ча ноябре чакхйоалаш хилар. Из ха тIехъяьнначул тIехьагIа февральски номергара мара язде йиш хургьяц из. Цудухьа 1967 шера журнал укх гаргтарча деношка яздайта доаккхилга а хьатIадоагIача шера цун эррига номераш хьаухаргйолаш шийца тешам Iалашбелга а могаду оаха журнал дешарашта.

С. ЧЕРВОНЫЙ,
«Къилбаседа Кавказеи ЦЧО-и юртбоахама производство» яхача журнала редактор.

Дог гIоздоах хьахиннараша

КПСС-а ЦК мартовски, майски Пленумий решенеш вахара юкъе а йоалаеш лоархIаме толамаш даьхад Ножай-Юрта района Ленина цIерахча колхоза къахьегамхоша шоай боахама экономика айяра.

Укх шера эггара хьалха дIадийнадар укх колхозе тхьамка. 6 гектара тIа дIадийна хинна тхьамка кхедеш бар колхоза механизатора Байсултанова Изамата кулгалдеча кагирхой звенои болхлой. Тхьамка дIадийначa хьалхарча шера шоай говзал лакха еце а звено членаша тIагIертта къахьегаро йиш хилийтар хIара гектара тIара 12—13 центнер докъаденнача тхьамка листаш чуэца.

Иштта боккха теркам тIабахийтаб колхозхоша хьайбай боахам дегIабоалабара. ХIара 100 Iатта тIехьара 85 Iаса хьакъоаста а дийя хьалкхеду колхоза хьайбаш леладераша.

Колхоза дикагIа болча скотникаша А. Байсултанова, М. Алумгириевас, А. Керимова кхыбараш а шоаш леладеча Iаьсашта планах тIакхета деза дозал 400 грамм мара доацача дийнахьеи буссеи 700—800 грамм дозал тIакхет. Хьайбаш леладераша иштта хьинаре къахьегар бахьан долаш пачхьалкхенга дулх дохкара план хIанале тIехкъоачашъяьй.

Хьайбай продукци Iан замалахьа эша ца ялийтара боккха теркам тIабахийтаб колхозе: кхоачам болаш Iалащдир гIожа, моша доакъар, концентраташ. Укх шера колхозо шийчотах хьалъе йолаяьй моттигерча гIишлой материалех пайда а эцаш 250 моттига коровник.

Колхоза экономика дегIайоалаяр, колхоз рентабельни яр — уж да Советски Iаьдала 50 шу дизара сийна колхозхоша шоашта хьалхашка отталаь декхараш.

«Юртбоахама шера итогаш е хIанз хьалха дале а ала йиш я пятилетка хьалхарча шера тхоай боахама эррига отраслеш айъенналга», — йоах колхоза председатела нов. Гунчурова.

В. МАГОМГАЗИЕВ.

Хий дехкара балхашта механизаци ю

Тешшаме лакха хьувкъам кхебара массаза а аьттув болаш хилац хаоттам. Тха хьалашка духхьал продукци дукхагIа яккхара бола хьаст хинна ца Iеш, эррига юртбоахама культураш тешшамеи дикеи хьувкъаяра йола керттера фактор а я хий дехка лаьтIаш. Лаьтташка хий дехкагеи лакха агротехникеи нийса тардарца тха № 3 йолча сомий баьцадаарий совхоза дикагIа болча лаьтта леладераша шерра-шера лакха хьувкъамаш кхеду.

Цар уж толамаш доах лаьттанца тIоадал соцаеш дуллаш долеи вегетационнии хий ший ханнахьа а нийса а дехкар бахьан долаш. ШоллагIча отделенерча Баснукаев Хож-Ахьмада бригадо лаьттанца тIоадал соцаеш цкъаи вегетационнии хий диллaрах 248 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 30 центнер йоаккхаш гураxьа дув кIа даьккхар. Силосни масса планах 200 центнер яккхаезача метте, 300 центнер яьккхай хIара гектара тIара.

Калымагомадова Зайнапа звенос хаоттама хьалаш аьттув боацаш хинна долашехьа а 223 центнер томартIехь хьажкIаш яьхай хIара гектара тIара. Дика наьннай хIара гектара тIара планах 25 тонн кха лаьрхIа хиннача метте 55—57 тонн гектара тIара свекла яьккхача 3-ча отделене нн. Шамаевеи Дадаковеи звеноша.

Кхашка додача хин мел боккха лоархIам ба дика кхетаду оаха. Лаьттанга тIоадал дукхагIа ме кхоачийт лакхагIа хул юртбоахама культурай хьувкъам, дукхагIа хургья мехка бахача наха дIаехаш йола юртбоахамеи хьайбашкара йоалеи продукташ.

Укх гаргтарча шерашка боккха мелиоративни болх чакхбаккха лаьрхIа ба тха совхоза къахьегамхой. ХIара кхай тIа де дезача балхий мероприятеш оттаяьй. ДукхагIа юкъе доаладергда оаха хий деххкеи химии, тIаккха мара вIаштIехьдаргдац тха юртбоахама производство лаккха айе.

Тха сагота гIа дола декхар да хий дехкара балха механизаци яр. Укх шера эггара хьалха хий дехка долабе догIан хьисапе хий деттача ДДА-100 м яхача установкашца. Из цу гIулакха боккъал башха техника я. Гобаьккха 120 метр гаьнара чулоац цо кха, хIаьта цхьан дийнахьа 7—8 гектара тIа тох хий. Цунца хIара гектара тIа цхьатарра дIакхоачийташ 300 кубически метр хий тох, цу тIа а дохк аттача сана кагийча тIадамилгашца а тох цо из. Цудухьа хий диллaрах пайда дикагIа хул, лаьттан тIа доккхий тIадамаш легача хана санна оахама тIагIоллара чкъор лоацалац.

Укх шера уж тайпа ши установка яр 2-ча отделене болх беш. Цу шин агрегатаца бокъонца дика хий диллад баьцадаарий 200 гектара тIеи хьажкIий 50 гектара тIеи.

Пятилетка хьалхарча шера дика хьийкъа культураш чуэцаш шоаш боллашехьа а, хьатIадоагIача шера а лакха хьувкъам кхебара чIоагIа лард йоллаш ба совхоза къахьегасхой. ДогIан хьисапе хий деттача ДДА-100 м яхача машинашца хий детташ латт гураxьа дIадийначa ялаташта. Гураxьа дув кIа 112 гектара тIа дIадийнад шоллагIча отделене. Цу дерригача лаьтта ялат дIаделехьеи дIадийначул тIехьагIеи хий диллaд укхаза. Баьццара кIувс тессача санна латт тIадаьпна ялат. Хий дехкача цу техниках кхетамца пайда эц Артемьев Василеи Мааев Хьамидеи. Цхьан дийнахьара задани 120—130 процент кхоачашъю цар хIаране.

Дукха болх баьб Анаев Вахас ДДН-45 яхача догIан хьисапе хий деттача машинаца. Цхьан дийнахьара норма 3 гектар мара йоацача метте, цо ший машинаца хIара денна 5—6 гектара тIа дулл хий.

Хий диллара балха механизаци еча хана оаха шерра юкъехкувл харшашка гIолла хий дехклга а. Хий дехка харшаш даьхадале а, тха кхаш, нийса ца хилар бахьан долаш харшашка гIолла хий дехка халo да. Цудухьа укхаза а механизаци юкъейоалае гIерт тхо. ХIанзке а ший шерра кха чулоацаш йолча планировщикаца 60 гектара тIа планировка е кхийнад дикагIа волча механизатора-мелиоратора Алханов Хасой.

Советски Iаьдала 50 шу дизара сийна къахьегама вахте а этта, совхоза механизатораша, кхаш, баьцадаараш леладераша, сомий бешамаш лелаераша шоай дерриг низаш тIадохийтаргда хьатIадоагIача шера эррига юртбоахама культураш кхы а дикагIа хьувкъаяра.

И. ХОМЕНКО,
Грозненски района № 3 йолча сомий-баьцадаарий совхоза 2-ча отделене гидротехник.

Доазол декъара

«ДЖЕМИНИ-12» БЕЧА НАЬКЪАХ

НЬЮ-ЙОРК, 13 ноябрь. (ТАСС). «Джемини-12» тIа латтача ялх батареях цаI болх ца беш сецачул тIехьагIа диъ сахьат гаргга ха яьннача гIолла космически кема тIа керда, хIанз хулаш цIенхаштта вIаштIехьа йоацаш моттиг хилар.

Кеннеде мысера АП агентства корреспондента беча хоамах, «Джемини-12» яхача кема тIарча управлене система йиъ реактивни двигателах шиъ болх ца беш сецай.

НАСА викало, бакъдар аьлча, хьакхайкадир, вIаштIехьа йоацаш моттигаш нийсъеннаяле а, «Джемини-12» ший никъ дIахо бергба, цхьабакъда, кема тIара оатхалаш талхара маIан бокъонца тохкаш да аьнна.

* * *

НЬЮ-ЙОРК, 14 ноябрь. (ТАСС). «Джемини-12» яхача космически кемо никъ беча кхоалагIча дийнахьа цун экипажа членаша вIаштIехьдаьккхад Эдвин Олдрин хьайийлача космосе дIаараваларга, практически проверка йир Лаьттан гравитационни поли новкъосталца искусственни спутникашта стабилизаци яра методика иштай хьожаш.

Хьайийлача космосе волаш ши сахьати нийс минути яьккхар космонавта Олдрина. БархI метр йIаьхача фало кемаца вувзаволийташ хиннача цо массехк эксперимент йир хьайийлача космосе саго атта физически болх кхоачашбара торо хургйий хьожаш. Космонавто иштта 30 метр бIаьха трос а теха «Аджена» яхача ракетах дIатессар кема.

Олдрин ва хьайийлача космосе йоаккхача хана планах лаьрхIа хинна экспериментий программа йизза кхоачашъе американски космонавтех эгтара хьалха вIаштIехьдаьннар. «Джемини» программах хьалхагIа кемаш сигалъяхийтача хана американски космонавташ «космосе гIолла сакъердаш лелилга» юкъахдаха дийзар космически скафандрай вахар Iалашдара системо болх во беш хиларца дувзаденна.

Олдрин кема чу юха хьачуваьннапачул тIехьагIа космонавташ, кема «Аджена» яхача ракетана тIехьара а къоастадаь, цунна гаьна баьлар вIашагIа хотташ болча тросо йиш хулийтача кхаччалца. Ишта лелаш пхи сахьат гаргга ха яьккхар «Джемини-12» яхача кемои «Аджена» яхача ракетои. Из эксперимент яьй космосе гравитационни стабилизаце методикана практически проверка яр духьа.

Тахан IуйриЙна московски ханах 4 сахьат гаргга ха яьннача хана космонавташ, шоаш вIашагIбийза боалла муш хоада а баь, «Аджена» яхача ракетана гаьна баьлар, цул тIехьагIа шоай аргIанна йогIача хана салаIара кийчо е болабелар.

ДРВ СУВЕРЕНИТЕТА ЮХА А ТIАКХУВД

ХАНОЙ, 15 ноябрь. (ТАСС). Американски самолетий йоккхийча группаша, шийтлагIчен кхойтлагIчен ноябре Вьетнама Демократически Республика доазонел массехказза чухьа а яьнна, дукха нах бахача пункташтеи промышленни объекташтеи бомбаш чуйийттай Куангбинь, Хатинь, Нгеан, Тханьхоа, Намха яхача провинцешка а хIаьта иштта Виньлинь яхача районе а, яхаш хоам бу ВИА агентства.

Цу деношка, оазведка яр духьа, ДРВ территориальни хин доазонаш хоададаь Куангбинь яхача провинце къулбехьарча берда йистерча районе чудаьхкад США 7-ча флота кемаш.

Цу кердача агрессивни акташца дувзаденна Вьетнама халкъа эскара лакхехьарча командоване бувзама миссе духьален послани яхьийтай Вьетнаме зем боахачен тIахьожам лоаттабечен дунен халкъашта юкъерча комиссега. — Цу тIа хоадам боллаш харцахьа лоархI ДРВ суверенитета, территориальни бIарччала, кхерамзленна США тIакхувдар, хьадех 1954 шерара Женевски соглашенеш бокъонца кхоачашъелга.

АЛЖИРА КУЛГАЛДЕШ ЙОЛЧА КАДРАЙ СОВЕЩАНИ

АЛЖИР, 15 ноябрь. (ТАСС). Селхан алжирски столица пригородерча къамий Двореце Хуари Бумедьена председателал а деш Алжира кулгалдеча кадрай чрезвычайни совещани хилар. Цун белха юкъе дакъа лаьцар революционни советеи алжирски правительствай берригача членаша, къаман кортамукъален Фронта централни кулгалдара членаша, парте къаман комиссараша, префекташа, партийни контролераша, къамий организацей викалаша. Совещане дувца оттадаь дар 1967 шера 5 февралe де лаьрхIа коммунальни хоржамаш чакхдахара кийчо ярах дола дош.

ПАТРИОТИЙ ГIУЛАКХАШ

ХАНОЙ, 15 ноябрь. (ТАСС). Кортамукъален Эскара бIухоша 12 ноябре еррига а хIалак йир Контум яхача провинцера американски 4-ча гIашлой девизе батальон, яхаш хоам бу ВИА агентства. Кортамукъален агентства беча хоама тIа а дегIа. ТIом беча хана къулбехьенвьетнамски патриоташа, цул совгIа, йохаяьй карателий рота, эза-йоккхача миномети взвод, 105 мм йолча йоккхийча топий батарея, хIаьта иштта пхиъ вертолет чу а яйтай.

Южновьетнамски партизанаша 24-чен, 25-чен октябре Чавинь яхача провинце моастагIчун бIунашташ духьал даьча тIемашка марионеточни эскара 120 салте вийнав, кхоъ бронемашин йохаяьй, дукха герз тIема кхоачами карабенаб.

Шокчан яхача провинцерча провинциальни центра районе тIемаш деш хиннача партизанаша 27 октябре карателашта духьала контроперацеи еча хана моастагIчун 160 салте вийнав, цхьа самолет чуяйтай, дукха герз хьадаьккхад.

ДРВ. НАМДИНЬ ЯХАЧА ГОРОДЕРА АМЕРИКАНСКИ ФЕЦАРЧА ПИРАТАША ЙОХАЯЬ ПАГОДА.

ТАСС фотохроника.

ИНДОНЕЗЕ ТОПАШ ТОХА СУД ЯЬЙ

ПАРИЖ. 15 ноябрь. (ТАСС). Джакартски радиос тахан баьча хоамах, къаьсттача тIема судо Джакьякарте (Централни Ява) топаш тоха суд яьй хьалха хиннача майора Мульоно. Из бехке ву 1965 шера октябре переворот е гIийртача дакъа лоацаш хиннав аьнна, яхаш хоам бу Сингапурера Франс Пресса агентства корреспондента.

ШОАЙ ДИ ДЕЗДУ

Тахан дерригача советски халкъо дезду дунен халкъашта юкъера студентий ди. Дикача гIулакхащца накъа баьхкаб цу денна Грозненски мехкдаьтта института студенташ а.

Шерра-шера санна укх шера а юртбоахама балхаш деча къахьегамхоша новкъостал деш хилар тха студенташ. Масала, дукхьала Наурски районе хиннача тха студенташа бешамашкара чуийца комсаш 9377 тонн яр. Цигара шоаш цIа макхаьчче а дIадоладир бехктокхаме дола дешара шу. Болх бе йолаелар спецпредметай а художествени а тайп-тайпара кружокаш.

Дика дешарца а института общественни вахаре хьинаре дакъа лацарца а белгалбаьнна ба дукха студенташ.

Р. АУШЕВ,

Грозненски мехкдаьтта института студент.

Грозненски «Металлист» яхача заводе хьалха латтачарех я пружине менгеш деча цеха коллектив. Итт бетта план 111,3 процент кхоачашъяьй. Планах лаьрхIачул совгIа арахийца менгеш бIаьш да. Уж къахьегама темпаш кхы а лакхъеш болх беш я цеха коллектив укх бетта а. Хьалхарча ах бетта план тIехкхоачашъяьй.

Ши-шегIа хьахиннадац уж къахьегама толамаш. Керттердар да болх нийса вIаштIехьбаккхар, чурча кхоачамех бизза пайда ийбар, кхыдараш. Масала, Кукулиев Виктора кулгалдеча бригадо смена чакх ма яьллингехьа итогаш ю баьча балха, нийсденна кхоачамбоацараш дувц, кхоана уж ца нийсдалийтара керда наькъаш лех. Иштта болх вIаштIехьбаьккхаб еррига бригадаша. Къаьстта дика къахьегаш ба слесараш ин. Литвак, Абдулкаримов, Кукулиев, Парсаданян, кхыбараш.

Сурта тIа: слесарь Э. Литвак.

И. Плиева сурт.

Физически культуреи спорти дегIайоалаю

«ХьатIакхувш йола тIехье физически дегIайоалаяра лард хила еза, — йоах «Физически культуреи спорти дIахо дегIакхувлара де дезарий хьакъехьа» КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои укх шера тIайийцача соцам тIа, — общеобразовательнии профессионально - технически школа. Школа декхар — физически культурах хаиза а Iомадаиза а даргдоацарех дешархой кхебар, царна массе тайпа спорт йовзийтар, хIаьта цу хIамай ларда тIа дешархой массе оагIорахьара физически дегIакхувлари цар унахцIено чIоагIъяри».

Из документ Iомадаьд Шелковской района физически культура преподавателийи школай директорийи семинаре, физически кхетам тоабара чакхйоахаргйолча мероприятей план оттаьй. Уйла тIайохийташ дола керттердар — берий унахцIено чIоагIъяри царна спортивни оамалаш Iомаяри.

Уж декхараш кхоачашдеча цхьайола халонаш дукхалъувтт. Мела я материальни база, къаьстта а Гребенской, Курдюковски, Староглад-ковски, Кобински станицай кхычахьарча бархI шера школашка. Йоачан йолча хана коридорашка ю укхаза физически культура урокаш, цу школашка кхоачамболаш яц спортивни инвентарь а.

Спортивни залаш я юкъерча ялх школах йиънахьа, бархI шера итт школах цхьанахьа. Массайолча школе физически культура преподавателаш ба, цхьабакъда, уж берригаш а квалифицированни бац. Лакхера специальни образовани йолаш виъ хьехархо ва, кхьине — юкъера специальни образовани я, виъ преподаватель заочно дешаш ва.

Уж халонаш хьалхашка латташехьа а, физически кхетам балара гIулакх тоаде гIерт цхьайолча школай хьехархойи директораши.

Шелковской юкъерча школа спортивни гIулакхаш девзаш да тха райoне меттел, еррига республике а. Опыт йолаш, ший гIулакх дукха дезаш волча физкультура преподавателa А. А. Нестеренкое физически культуреи спорти дукха езаргйолаш Iомабу дешархой. Дешар хьехаш еча занятеех кхоачамбаь Iац из, классал арахьа а дукха болх бу цо. Мичча хана а занятеш чакхъяьнначул тIехьагIа дешархошта юкъе бIаргаго йиш я из. Цун помощникаш — лакхерча классашкарча дешархой актив. Цар кулгалду тайп-тайпарча спортивни секцешта. Укхаза кийчбу легкоатлеташ, волейболисташ, футболисташ, баскетболисташ. Спортсменаша шоай кулгашца кийчъяьй физкультурни площадка, укх тIехьарча хана дерно хьаьрцай футболах ловзача моттиге. Йоачан йолча хана а геттара дика хьалаш да царна физкультурни зале занятеш яра. Районни спортивни яхьаш йолча хана Шелковской юкъерча школа дешархоша спорта дерригача тайпашта хIана лацац аьнна хьалхара моттиг лоац. Укх шера апрель бетта хиннача районни пионерски ловзарашка йиIигий командо хьалхара моттиг лаьцар, кIаьнкий командо — шоллагIа. Цу школерча дешархоша хьалхара моттиг лаьцар Дубинин Володяй приз яккхар духьа 9 мае дIайолаеннача пионерски эстафете а. Ялх спортивни кубок йоалл физкультуран спортеи саьнчу хьалтеха.

Физически дегI чIоагIдаро новкъостал ду дика дешара. Дешара тIехьабусаш бола спортсменаш бац цу школе. Из долла хIама вIаштIехьдоал физкультура хьехархочо А. А. Нестеренкое ший гIулакх терко еш лелалар бахьан долаш. Урокаш яра опыт цунгара дIаэца ух физикультура дуккха хьехархой. Физкультура преподавателий секце кулгалхо ва Александр Алексеевич. семинараш — практикумаш ю цо района хьехархошта физически кхетам балара.

Физически кхетам балара дакъе во болх бац Червленски юкъерча школо (преподаватель Золотарев В. М.). Шелковской бархI шера школо (преподаватель Бирпокова Е. М.) Гребенской бархI шера школо (преподаватель Трофименко С. Т.).

Физически кхетам лакхабаларах дувц укх тайпарча факташа а. Шелковской юкъерча школо укх шера кийчваьв БГТО значкистех 58 саг, ГТО — 64 саг, 50 дешархочоа спортивни разрядаш еннай, 27 саго «Даьхе лорае кийча ва» яхача комплекса норма дIаеннай. Каргалински юкъерча школе 74 разрядник, 57 БГТО значкист ва. Ерригача Союзе цаI йолча спортивни квалификаце дIадехараш дизза кхоачашдаьча Гребенской бархI шера школерча бIаь совгIча дешархочоа кагирхой разрядаш еннай.

Цхьабакъда, районни спортивни яхьаш хиларал совгIа, футболисташ волейболисташ, баскетболисташ новкъосташха вIашагIбеттабалара а тIатIа дукхагIа даржаш латт, хIаьта цо низаш медад ха, лоалахой Iомабе е паргара хьаIомабала торо а лу.

Физически кхетам балара классал арахьа беш бола болх «Урожай» яхача районни ДСО-ца, ДОСААФ-ца комсомола районни комитетаца дага а бувлаш бу. Спортивни обществашеи комсомола райкомои дакъа а лоацаш хул районни яхьаш, новкъосташха вIашагIкхетараш. Иштта цхьана беча балхо, вIаши деча новкъостало йиш хулийт дешархошта физически кхетам лулга дикагIа вIаштIехьдаккха.

Материальни база вIашагIйолларгйола мероприятеш кийчъеш я. 1967—68 шерашка «Коминтерн» яхача колхоза чотах хьалъе лаьрхIад спортивни зал а чуйолаш йола Старо-Щедрински юкъера школа. Спортивни зала лаьрхIа хьакъоастаеш я аьттув болаш йола Червленски станицерча кинотеатра помещени. Сарысуйски бархI шера школе «Красный пахарь» яхача колхоза чотах хьалъе лерхI спортивни зал.

«Физически культуреи спорти дIахо дегIакхувлара де дезарий хьакъехьарча» соцамо халкъа образоване болхлой декхарийла бу физкультура хьехилга овлангара денз тоаден классеи арахьеи беш бола спортивно-массови болх шербеи. Из декхар кхоачашдара партийни, советски. профсоюзни, комсомольски организацеша новкъостал дала а шерра дакъа лацанза а даргдац.

Г. СЕХИН,

Шелковской райОНО инспектор.

ГIУЛАКХА ТIА ЛАТТАШ ДIАДЕННА ВАХАР

24-ча октябре ший балха декхараш кхоачашдеш боевой посте латташ вийра милице Заводской районотдела шофер-милиционер милице сержант Батаев Хизигий Биберд. Цу хана цо ший цIенача дего къоабал маларра, биаьча дувнага хьежжа хьахьекхар денали майрали.

Делкъийга хIама дуа мукъа ха. Заводской милице болхлой группо шофергара-милиционерагара Б. Х. Батаевгара дийхар ше дIаводаш уж а столове кхаччалца дIабугилга. Машиннаькъа переездах дехьа баьлар уж. ЦIаьхха хьахьалкашка иккхар цхьа кхалсаг.

—Новкъостал де сона!—хьоастаелар из, — къаракъ менна чу а вена, гIаръеш ва са мар. ЦIа эккхийтаргда аз йоах...

— Мича дах шо? — хьаттар шофера лала ваьгIача РОМ начальника заместитела Бавина.

— Ферганcки, 24.

—ХьатIаха, гIоргда вай! — хьалхадаьккхар цо.

Милицейски газика чу багIар кхы а РОМ уголовни розыска отделене начальник Лисицыни воккхагIа вола следователь Албаков. ШоллагIча подгорни хуторе яхаш хиннаяр лалкъа енар. Балитка дIа а йийла жIали соцаьергда ше аьнна хьалхагIа коа дIачуяьлар фусам-нана. ТIаккха цунна хьавена милице виъ болхло цIен коридора чу дIачуваьлар. Чухьнахьара чIуг а елла дIакъайла хиннаяр цIен ниI. Долче, цу чу ва-кх веха юхамаччахьа ваьна хьувзар.

— Малав цIагIа, хьаелла! — аьнна чуйхайкар Бавин. — Милици енай!

Жоп луш саг вацар. Шорттига лувзаш когаши деш таташи хьахозар цIагIара. «Корах гIолла ара а иккха ведда улица тIа воалий а мича хов ер харцахьваьннар», — аьнна шоайла дага а баьнна, шин группана бекъабелар милице болхлой. Шиъ. — Лисицыни Албакови кор лораде дIааравальлар, хIаьта Бавини Батаеви шиъ коридора чу висар.

— Хьаелла ниI! — чIега Iурган гIолла цIагIа дIачу цIогIа техар сержанта Батаева, чIоагтIа наIара ко езадир. НиI меттахьа яланзар. ТIаккха милице шинна а болхлочо цхьана цкъа а шозза а катехачул тIехьагIа, чIуг хьал а йиккха хьаеллаелар ниI.

Майрра цIагIа чуволавенна Батаев Биберд вехача санна теба вагIача фусам-даьна юхьадухьал эттар. Кийч а вена ваьгIача вокхо тIатоПяь йоалийташ щолгоара топ техар Батаевна. Лазаро човхаваь сержант, уэум а бaь, Iовежар...

Кара гера доацаш хиннача Бавина а топ тоха веннавар зуламхо. Цхьабакъда, хала чов хинна волча сержанта мегар наIара юкъе а яхийта топ юхакъовла, цхьабакъда, дог гIел а денна юха а Iовежар... Цу ханна топа тата хеза, яьккха бе йоаллаш тепча а йолаш, чуиккхача Лисицина йоалийташ тепча теха дIахо зулам ца дайташ соцавир фусам-да.

Човнаш хинна шаккхе а цу сахьате больнице дIавигар. Зуламхо Макаров — дийна ва, кастта суда хьалхашка оттаргва из, цхьабакъда, денал дола милице сержант дIаваьлар...

* * *

ПалгIай юрта ваь Батаев Хизигий Биберд эIамига саг вар, нiваахи хьиннарахи визза а волаш. Ший къахьегама никъ 1957 шера шофергара дIаболабаьб цо, хIаьта 1961 шера денз город Грозне Заводской района милице гIулакх деш вар.

Ше цига балха вена дукха ха ялалехьа сайрийнарча 6-ча классе деша волавелар из гIулакха тIара ца воалаш. Укх шера итт класс йисте а яьккха юридически институте деша ваха кийчлуш вар из. Дукха дезаденнадар цунна сатем боаца, цкъаза кхераме, хIаьта а, сий долаш дола гIулакх. Биберд денал долаш хиннав кхераме зуламхой карабоалабеш дукха операцеш чакхйоахача хана. Цун машина а из ше а даим эшача метте кийча хиннав.

1964 шера дена коммунист вола Б. Х. Батаев дика агитатор а вар. Мукъа волча минута бе доаллаш книжка е газет долаш хулар из. Даим велавенна, хьаувш вола из саг шийца балха хиннача новкъосташта, еррига коллектива везар. Цудухьа хала дар цунца гIулакх деш хиннарашта шоай дикагIа волчя доттагIчох, новкъостах, вешех къаста.

Ю. ВЛАДИМИРОВ.

КАРАЧИ МАЛХБОАЛЕХЬАРА ГОРОД

(ПАКИСТАНЕРА ДАЙТА ПИСЬМО)

«Караченча фе температура нулел 39 градус лакхагIа я, фе тIунал 90 процент да», — хьакхайкадир стюардессас. Тхо самолета чура арадаьлча тхоаш Iанаро дIохдаьча цIагIа чудаьдча санна хетаделар тхона. Пинжак цу сахьате тIера дIалккха йийзар—хацара кIеж ухар. Иштта тIайийцар тхо Пакистана эгтара йоккхагIа портови, промышленни, экономически центр йолча Караче.

Город 1729 шера денз йолаш хьайоагIа. ХIанз цига вах шиъ ахи миллион гаргга саг. Караче бIаргаго йиш я къаьначоа уллура кердадар, зе йиш я бIаьхелеи къелеи йоккхий эргаленаш. Къаьнача города готта а голаш етта а улицаши доккхий доаца цIеноши цхьана тарлу кердача города шеррача автострадашцеи хIанзарча ханарча цIеноищцеи. Карачи лаьгIе тIа-тIа шерлуш йоагIа, цига бахаш бола нах а дукхагIа хулаш боагIа, муниципалитета керда декхараш тIа а дехкаш.

Караче йистошкарча промышленни районашка укх кхо бIаь гарга кIада ду, даьрий ду, барзкъаш тега, кхыйола фабрикаш, йоккха йоаца массехк завод, итташ кагий механически мастерскеш. Цу производстваша хIара шера 60 эзар саг гаргга нах чуув. Уж бе болх лехаш мехка тайп-тайпарча районашкара Караче ух. Цудухьа нах бахара долча цIеной проблема геттара чIоагIа халча этта я Караче. ХIанз а тIехьа 500 эзар гаргга саг ва цига фанера, аьшка, ардакхий чIегилгех даьча горингашка вахаш.

Керттерча даькъе вIаштIара данзеи шозза вIаштIара даьи да городера цIеноиш. Доккхий цIеноиш дагI города юкъмоттиге. Цар чу учреждениеш, гостиницаш, банкаш я. Цар тIа йоахка вывескаш ерригаш а хIана яц, аьнка, кхыча мехкашкара цIераш йолаш я. Коттеджашка бах дикка дукха пайдаш тIауха нах: предпринимателаш, базархой, дукха алапеш уха чиновникаш. Коттеджаех дукхаяраш нах ца бахаш, яьсса латт, хIана аьлча цу тайпара дола цIа е кхыметтел цунах цхьа дакъа лаца низ кхачац юккъера лаьрхIача бетта 100 рупий алапий долча балха сага. Карачера цхьан парке латтача гIанда тIа доалл укх тайпара йоазув тIадола улг: Карачи, Джинне цIерах йола парк, № 5 йола гIанд, Рахим. Иштта да цIа доацчун «цIа». Сайрийна Караче улицашка гIолла водаш хилча бIаргаго йиш я дийнахьа кIаьдвенна грузчик е носильщик, гонахьа моллагIа вале а теркал а ца деш, сатийна тротуара тIа наб е Iовужаш. Еррига цун кIалтIа юллар гIайба, аьнна, цIи яккха йиш йола цхьа хIамеи эрза аьргилги хул.

Вахара халача хьалаша тIа-тIа каст - кастагIа забастовкаш йинза балийтац Карачера балха нах, хIанз а тIехьа дIадаланза долча тIехдаьннача хала, бирса законаш доллашехь а. Укх дIадахача аьхкий, масала, бувзама болхлой вIаштIехьдаьннад забастовка яр бахьан долаш алапий кIезига - дукха лакхдайта.

Болхлой поселкашка сов дукха кхотабеннеи вахара аьттонаш доацаши бахаш хилар бахьан долаш дукха дарж дIа-са дувла лазараш. Английски колонизатораша шоаш баха моттигаш бIеха хиш дIаухеи цIена хий хьаухеи гIирсаш а долаш йийхкай, керттерча нах бахача моттигашта юстара а йоахаш. Уж дукхагIа нах баха моттигаш, хIанзарча ханара вахара аьттонаш а доацаш, дукхагIа шеръеннай. Цудухьа города Iаьдалаш колониализмах юхедиса айпаш дIадаха дезача увтт. 1961 шера Пакистанера городаши юрташи вахара аьттонаш долаш хилийтарах йола решени тIайийцачул тIехьагIа 128 эзар скважина, итташ эзараш гIувнаш яьхай, бIаьш километраш хин-проводаш ехкай. Цо кIезигдаьд дIайха лазараш хулга.

ХIаьта а мехка, цу даькъе Караче а чIоагIа ира латт цIенон проблема. Ер шу доладелча гIоне городе чакхйоахаш латт цIено хилийтара кампани. Из чакхйоахаш унахцIено лораяра организацешта довз города тайп - тайпарча районий цIенон хьал, хIаьта бахаш болча наха юкъе цIенон бокъонаш лелаянза ярг ца хилара хьакъехьа кхетама болх а бу цар.

Караче профессиональни театраш дац. Моттигерча е кхычахьара ухача труппаша выступленеш ю гостиницай е тайп-тайпарча клубий залашка. Дукха ха йоаццаш цу тайпарча цхьан зале чакхъяьлар советски фильмай фестиваль. Цига хилар 10 эзар саг хинна ца Iеш дукха нах. Фестиваль йистеяьнначул тIехьагIа а «Лакшера Вич» яхача гостиница нахах хьалйизза хиннача зале дIахьекхар «Лебединое озеро» яха кинофильм. Моттигерча кепайоазоно дIакхайкадора П. И. Чайковске къалургйоацча балетага хьажа безам болаш хинна берригаш зале чу ца хешалга. Советски фильмашка боккхача безамца хьеж. Массе а тайпарарча кино да яхача аьккхех, сармакех, гIаьрахоех лаьца йолча малхбузехьен кино яхача хIамаех лаьца аьлча, Пакистана правительства оттадаьд 1967 шера денз цу тайпара йола фильмаш мехка чуахийтара хоадам боллаш чIоагIа доазув оттаделга, хIана аьлча цар кагирхой телхабундаь. ХIаьта Джеймс Бонда леладаьрий тайпара йола, «кхыча мехкащца Пакистана леладеча гIулакхашта Iоаткъам бу» фильмаш вIалла а дIахьувкхаргъяц.

Каире белгалагIа я «Дошо базар», Багдаде — «ЦIаста базар», хIаьта Караче чIоагIа цIи хеза яр «Шушай базар» я. Еррига а итт метр масара шера йоаца из 200 метр йIаьха я. Цу базар тIа йохкаш хул пакистанера а кхыча мехкашкара а тайп-тайпара йола эзараш шушаш, шушилгаш, банкаш, банкилгаш. «Шушай базар» тIа беча маьхах шера керте 150 эзар стерлингий фунт хул.

Пакистана эгтара йоккхагIа йола форда порт я Карачи. Цига гIолла 1965 — 1966 финансови шера чакхдийннад 7 миллион тоннал тIех импортно - экспортни мухьаш. Пакистана экономика дегIакхувлара кхоалагIча пхе шера плана тIа 300 миллион рупий къоастадаьд порт шеръярга дахийта. Укхаза эрга а яьха юхакийчъергья цхьайола причалаш, мухьаш тIадуэтта - Iодоассаду дуккха а керда техника тIакхетаргья. Советско - пакистански торговли дегIаахарца дувзаденна советски кемаш дукхагIа чуаха даьннад Караче порте. Цар цига кхухь болат, станокаш, юртбоахама машинаш, Пакистана хьадеш а доацаш, цунна геттара чIоагIа эша товараш. Вай кемаша цигара хьакхухь дуга, кIадайи фаччагIен изделеш, кхы товараш. Укх шера май бетта Карачерча кемаш деча верфера хи тIа даьккхад Пакистане духхьашха хьадаь океански теплоход. КIеж йоаха порта докерий болх бIаргагуча хана, рейде латтача торговле кемай дуккха а байракхаш гуча хана ходала долалу Карачи ше меттел, еррига Пакистан а дегIаахара пха бетталулга.

В. ШКАЛЯБИН,

Пакистанера ТАСС-а корреспондент.

ВАХАР ДОВЗАШ

Спецпредметаех йола дуккха тайп-тайпара кружокаш я Грозненски кооперативни техникуме даим болх беш. Укх дешара шера кхы а дукхагIа хиннай уж. Къаьстта дика накъайоалл уж лакхерча курсашка дешачарна. Уж я промтоварий, кхачантоварий, оргтехника, иштта хими, математика литература а Iомадеш йола кружокаш.

Дика опыт йола хьехархой ба кружокашта кулгалдеш. Къаьстта теркам тIаозац я хьехархочо Л. Захарченка кулгалду промтоварий кружок. Дерригача дешара шера план а оттаь цу планах лаьрхIа йола хIара занятидика кийч а еш дIахьо кружоке дакъа лоацараша. Каст-каста города предприятешка экскурсе бахе хул кружковцаш. Укх деношка химзаводе баха кийчлуш ба уж. Цу экскурсе дуккха кердадар довзаргда дешархошта. ХIаьта цигара гулъяьча материалех альбом кийчде а лерхI цар.

Иштта сакъердаме дIахьо шоай занятеш химически кружоке дакъа лоацараш а. Тайп-тайпара опыташ ю.

А. АЛИЕВ,

кооперативни техникума дешархо.

ДЕШАРХОША ВIАШАГIЪЕЛЛА

«ЦIе гвоздика — революцен зиза». Из тема йолаш яр укх деношка Наурски юкъерча школа дешархоша кийчъяь хинна пионерски сбор. Районни культура ЦIен йоккха зал хьалйизза нах гулбеннабар. Лоаллахарча юрташкарча школай дешархой а хьехархой а бар укхаза баьхка.

Кхаь ноахала викалаш вIашагIкхийтар цу сборе. Цига къамаьл дир Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа дакъа лоацаш хиннача 60 сага «СССР фашистски Германел котъяьнна 20 шу» яха медалаш енначарна юкъе бар Калинина цIерахча совхоза болхло И. П. Бушный, Наурски юкъерча школа директор С. Н. Захаренко, райпо болхло И. П. Луганский, кхыбараш.

Торжественни дакъа йистедаьлча дешархой художествени самодеятельноста коллективо доккха концерт оттадир гулбеннарашта.

Е. САРАНЦЕВА.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

17 ноябрь, 1966 шу.

РАДИО: 8.25 — «Тхо, студенташ, хьоцада» яха иллей концерт; 8.46 — «Къона тIехье»; 16.00 — микрофона хьалхашка радио солисташ; 16.30 — М. Горьке «Нана» яхача романе дIахододар (нохчий меттала); 17.15 — Къамаьл ду районни радио редакце!; 17.35 — «Берий бIарга-са лорадеш» яха беседа (гIалгIай меттала); 18.23 — ДIаяхача замах юхедисарашца — къовсам! (нохчий меттала); 18.35 — юрта боахама къахьегамхошта лаьрхIа концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.00 — В. И. Ленин ваь 100 шу дизарга. Ленинах дола дувцараш (гIалгIай меттала); 18.10 — берашта дола фильм; 18.30 — телевизионни кердадараш (эрсийн гIалгIайн меттала); 18.55 — ДIаяхача замах юхедисарашта моттиг яц! (гIалгIай меттала); 19.05 — киножурнал; 19.15 — Саго кхелла кулгаш; 19.45 — Шоана, бераш!; 19.55 — концерт.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цlечa фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленни, юртбоахамен, культуран, письмой отделий — 2-25-72; корректорске 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — ответственного секретаря — 2-45-48; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Револоце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ04606. Заказ № 5869.